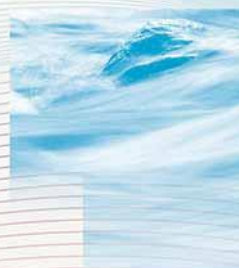

Nader onderzoek Ecologie

Planuitwerking overnachtingsplaatsen Merwedec

Documentcode: RZOM1-D-032-v4

Nader onderzoek Ecologie

Planuitwerking overnachtingsplaatsen Merwedebos

Documentcode: RZOM1-D-032-v4

Opdrachtgever

Rijkswaterstraat West-Nederland Zuid
Postbus 556
3000 AN Rotterdam

Contactpersoon opdrachtgever

Mevrouw C. van der Linden

Contactpersoon LievenseCSO

De heer J. Rijnbeek
T: 088 910 2027
E: JRijnbeek@LievenseCSO.com

Projectcode	RZOM1-D-032
Documentnummer	RZOM1-D-032-v4
Versiedatum	12 december 2016
Status	Definitief

Autorisatie			
Documentnummer	Versiedatum	Status	
RZOM1-D-032-v4	12 december 2016	Definitief	
Opgesteld door:	Functie	Datum	Paraaf
J. van Mil, MSc	Adviseur Flora & Fauna	12.12.2016	
Geverifieerd door:	Functie	Datum	Paraaf
A. van de Craats, MSc	Adviseur Flora & fauna	12.12.2016	
Akkoord projectleider:	Functie	Datum	Paraaf
J. van Mil, MSc	Adviseur Flora & Fauna	12.12.2016	

LIEVENSECSO MILIEU B.V.

BUNNIK

Postbus 2
3980 CA Bunnik
Regulierenring 6
3981 LB Bunnik

LEEUWARDEN

Postbus 422
8901 BE Leeuwarden
Orionweg 28
8938 AH Leeuwarden

DEVENTER

Postbus 2018
7420 AA Deventer
Gotlandstraat 26
7418 AZ Deventer

MAASTRICHT

Postbus 1323
6201 BH Maastricht
Sleperweg 10
6222 NK Maastricht

HOOGVLIET

Postbus 551
3190 AM Rotterdam-Hoogvliet
Hoefsmidstraat 41
3194 AA Rotterdam-Hoogvliet

E-mail: info@LieverseCSO.com
KvK-nummer: 30152124

Website: LieverseCSO.com
BTW-nummer: NL. 8075.03.368.B.01

IBAN: NL63 ABNA 0570208009

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Pagina
1 Inleiding	2
1.1 Aanleiding: Veilig overnachten, veilig varen	2
1.2 Opgave	3
1.3 Doel variantafweging	4
1.4 Nader onderzoek beschermde natuurwaarden.....	4
1.5 Leeswijzer.....	5
2 Plangebied.....	6
2.1 Huidige situatie	6
2.2 Planontwikkeling en geplande ingrepen	7
2.2.1 Ontwerpoverwegingen.....	7
2.2.2 Variant 1: Uitbreiding havenkom	7
2.2.3 Variant 2: Oevertalud Krinkelwinkel	8
2.2.4 Variant 3: Kade Krinkelwinkel	9
3 Onderzoeksopzet en methode.....	11
3.1 Afbakening opzet	11
3.2 Onderzoeksopzet	11
3.3 Methode.....	12
3.3.1 Vleermuizen	12
3.3.2 Huismus	12
4 Resultaten	13
4.1 Vleermuizen	13
4.2 Huismus.....	15
4.3 Overige soorten.....	17
5 Effectbeoordeling, conclusie en aanbevelingen.....	18
5.1 Effectbeoordeling.....	18
5.2 Conclusie	19
5.3 Zorgplicht	19
5.4 Geldigheid onderzoeksgegevens.....	20

Bijlagen

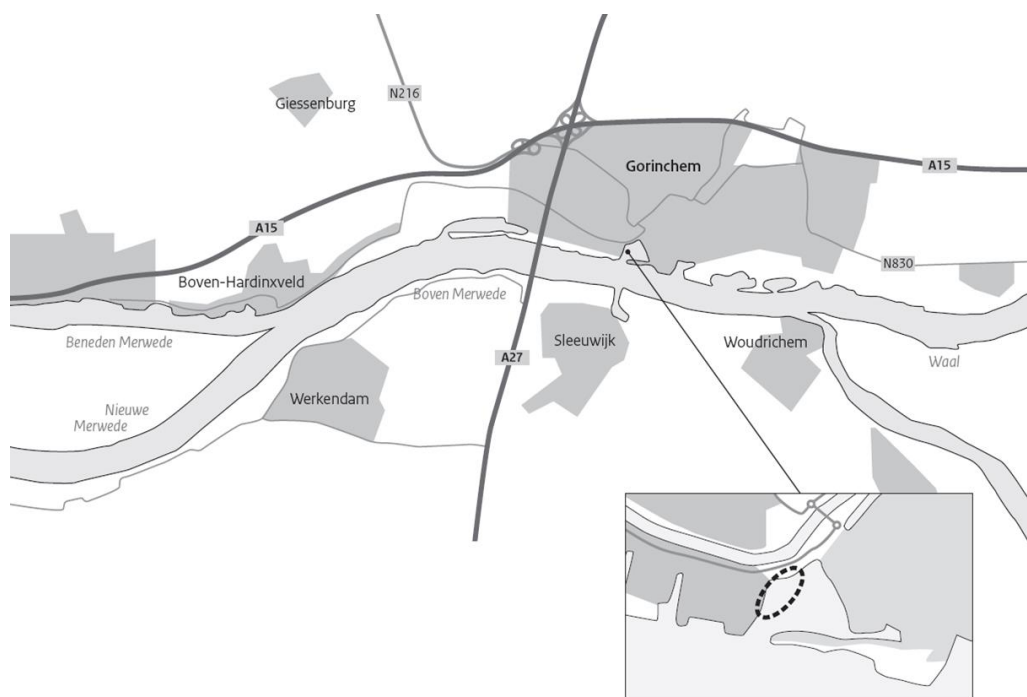
Bijlage 1	Literatuur
Bijlage 2	Kaart regionale ligging
Bijlage 3	Foto's van het plangebied

1 Inleiding

1.1 Aanleiding: Veilig overnachten, veilig varen

Rijkswaterstaat onderhoudt als vaarwegbeheerder de hoofdvaarwegen en leidt de scheepvaart in goede banen. Zo kunnen beroeps- en recreatievaart zich vlot en veilig bewegen. De Boven-, Beneden- en Nieuwe Merwede maken onderdeel uit van het hoofdvaarwegennet. Deze transportassen vormen schakels in de voor ons land belangrijke scheepvaartcorridors Rotterdam–Duitsland en Westerschelde-Rijn. De beschikbaarheid van voldoende overnachtingsplaatsen voor de doorgaande binnenvaart langs deze corridors is nodig voor vlot en veilig verkeer over water. Het zorgt ervoor dat binnenschippers zich aan de wettelijk voorgeschreven rusttijden kunnen houden.

In het gebied rond Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Werkendam zijn op dit moment voldoende overnachtingsplaatsen op de rivier (zogenoemde ankerplaatsen) en in havens aanwezig. Echter in verband met het aanvaringsgevaar op de rivier streeft de overheid op termijn naar het opheffen van de ankerplaatsen door deze te vervangen door veiligere overnachtingsplaatsen buiten de vaarweg. De Minister van Infrastructuur en Milieu heeft Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid (WNZ) gevraagd plannen uit te werken voor de realisatie van nieuwe overnachtingsplaatsen ter vervanging van de ankervakken in de Merwedes. Rijkswaterstaat WNZ heeft samen met de gemeente Gorinchem de mogelijkheden onderzocht en gezamenlijk is het plan tot stand gekomen voor de realisatie van vier nieuwe overnachtingsplaatsen in de bestaande vluchthaven van Gorinchem (zie figuur 1).

Figuur 1. Zoekgebied voor de vier overnachtingsplaatsen in de Vluchthaven van Gorinchem (zie zwarte stippellijn in uitsnede).

1.2 Opgave

De Minister van Infrastructuur en Mobiliteit heeft in de voorkeursbeslissing (MIRT2-besluit)¹ besloten om op korte termijn vier extra overnachtingsplaatsen in de noordwesthoek van de Vluchthaven van Gorinchem te realiseren. De gemeenteraad van Gorinchem heeft hiermee ingestemd en eind 2015 is een samenwerkingsovereenkomst tussen beide organisaties gesloten. De herinrichting van de vluchthaven met vier overnachtingsplaatsen voldoet niet aan de regels van het bestemmingsplan “Binnenstad en omgeving”. Gemeente Gorinchem draagt zorg voor de wijziging van het bestemmingsplan.

Om te kunnen voldoen aan de in de Binnenvaartwet voorgeschreven rusttijden dienen voor de Merwedes de overnachtingsplaatsen niet langer dan twee uur varen of op een onderlinge afstand van 30 km uit elkaar te liggen. Uit onderzoek² blijkt een dagelijkse behoefte aan overnachtingsplaatsen rond het splitsingspunt van de Merwedes in de periode 2020- 2030 van 25 plaatsen, waaronder vier plaatsen voor kegelschepen. Op dit moment zijn in de Vluchthaven van Gorinchem zeven overnachtingsplaatsen aanwezig, waaronder twee plaatsen voor kegelschepen, met daarnaast ankergebieden nabij Werkendam en Sleeuwijk.

Het rijk streeft omwille van de scheepvaartveiligheid naar het opheffen van de ankergebieden op de hoofdvaarweg. Ze streeft ernaar om deze ankerplaatsen te vervangen door veiligere overnachtingsplaatsen buiten de vaarweg. Bij een behoefte van 25 plaatsen betekent dit, naast de huidige beschikbare zeven plaatsen een resterende opgave van 18 overnachtingsplaatsen.

In de MIRT2-Verkenningfase³ is onderzocht welke mogelijke locaties buiten de vaarweg geschikt zijn voor de realisatie van overnachtingsplaatsen⁴. Uit de Verkenning is gebleken dat de Vluchthaven van Gorinchem en de Woelse Waard ten oosten van Gorinchem, in combinatie met het anders benutten van gemeentelijke ligplaatsen, de meest geschikte locaties zijn om de overnachtingsplaatsen te realiseren^{5,6}. Vanwege onvoldoende maatschappelijk en politiek draagvlak voor een overnachtingshaven in de Woelse Waard en het niet ‘anders kunnen benutten’ van bestaande gemeentelijke ligplaatsen heeft het Ministerie van Infrastructuur en Milieu besloten om de realisatie van 18 overnachtingsplaatsen, en daarmee het opheffen van de ankerplaatsen in de Merwedes, over een langere periode te spreiden.

De opgave voor het realiseren van extra overnachtingsplaatsen is voor de korte termijn aangepast van 18 overnachtingsplaatsen op meerdere locaties naar vier overnachtingsplaatsen in de Vluchthaven van Gorinchem. Rijkswaterstaat WNZ besluit in overleg met betrokkenen welke ankerplaatsen na realisatie worden opgeheven. Daarnaast worden andere mogelijkheden onderzocht om de resterende opgave (18 minus de vier op

¹ BRIEF VAN DE MINISTER AAN DE TWEEDE KAMER MIRT PROJECT OVERNACHTINGSPLAATSEN MERWEDES, 26 APRIL 2016.

² LIGPLAATSEN MERWEDES. DIENST VERKEER EN SCHEEPVAART (DVS), 2008.

³ DE MIRT2-VERKENNINGSFASE EINDIGT IN HET MIRT2-BESLUIT (DE VOORKEURSBESLISSING) VAN DE MINISTER. HIERBIJ NEEMT ZIJ EEN BESLUIT OVER HET NADER UITWERKEN VAN HET PROJECT IN DE PLANUITWERKINGSFASE, EVENTUEEL, ZOALS IN DIT GEVAL, IN COMBINATIE MET EEN NADER UIT TE WERKEN LOCATIE. EEN VAN DE VOORWAARDEN VOOR EEN POSITIEF BESLUIT IS ZICHT OP FINANCIËLE MIDDELEN.

⁴ STARTDOCUMENT OVERNACHTINGSPLAATSEN MERWEDES. OVERZICHT PLANUITWERKING OVERNACHTINGSPLAATSEN MERWEDES. RIJKSWATERSTAAT, 2013.

⁵ NOTA VOORKEURSAALTERNATIEF OVERNACHTINGSPLAATSEN MERWEDES. BESCHRIJVING EN EFFECTBEOORDELING VOORKEURSAALTERNATIEF. RIJKSWATERSTAAT, 2015.

⁶ ALTERNATIEVENAFWEGING OVERNACHTINGSPLAATSEN MERWEDES. BESCHRIJVING VAN DE ALTERNATIEVEN VAN DE OUDE OPGAVE. RIJKSWATERSTAAT, 2015.

korte termijn te realiseren overnachtingsplaatsen) in te vullen om zo het beleid ten aanzien van het opheffen van de ankervakken in de vaarweg uit te kunnen voeren.

Voor de indeling van de nieuw te realiseren overnachtingsplaatsen is rekening gehouden met een verdeling naar scheepstype (tabel 1).

Van de vier overnachtingsplaatsen dient één plaats minimaal geschikt te zijn voor een schip met een lengte tot maximaal 67 m. Drie plaatsen dienen geschikt te zijn voor schepen met een lengte van 68-110 m. Eén van deze nieuw te realiseren overnachtingsplaatsen dient tevens geschikt te zijn voor een schip van 135 meter. In de noordwesthoek van de Vluchthaven is geen ruimte om één van de vier plaatsen geschikt te maken voor koppelverbanden en tweebaks duwstellen.

Tabel 1. Verdeling scheepstypen

Lengte [m]	Breedte [m]	Diepte [m]	Verdeling [%]	Verdeling [Aantal]
< 67	< 8,2	< 2,6	10%	1
68 – 110	8,2 – 11,4	2,7 – 4,0	80%	3
110 – 135	11,4 – 17,6	4,0	10%	*

1.3 Doel variantafweging

Het project Overnachtingsplaatsen Merwedens is onderdeel van de “Toekomstvisie Waal” in het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). In dit kader wordt het volgende proces met de 4 beslismomenten doorlopen:

- Beslismoment 1 – Startbeslissing
- Verkenning met beslismoment 2 – Voorkeursbeslissing
- Planuitwerking met beslismoment 3 – Projectbeslissing
- Realisatie met beslismoment 4 – Opleverbeslissing

Het project bevindt zich momenteel in de Planuitwerkingsfase. In deze fase wordt gekeken naar inrichtingsmogelijkheden binnen het voorkeursalternatief. Aangezien de realisatie van vier extra ligplaatsen gevoelig ligt in de omgeving en mogelijke negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden in de nabije omgeving niet zijn uit te sluiten, heeft Rijkswaterstaat in overleg met de gemeente Gorinchem besloten voor een vrijwillige m.e.r.-procedure. De gemeente Gorinchem is verantwoordelijk voor het bestemmingsplan en is daarmee bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure. Op basis van onder andere de effectbeoordeling in het MER wordt een voorkeursvariant voor de inrichting op de locatie gekozen. Deze fase wordt afgerond met een projectbeslissing (MIRT 3-beslissing), de beslissing die de realisatie van het voorgenomen project wettelijk en financieel mogelijk moet maken.

1.4 Nader onderzoek beschermde natuurwaarden

Als onderdeel van de effectbeoordeling heeft LieveenseCSO Milieu B.V., in opdracht van Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid, een nader onderzoek naar beschermde natuurwaarden uitgevoerd voor het plangebied aan de Krinkelwinkel te Gorinchem.

Aanleiding voor het nader onderzoek is de voor het plangebied uitgevoerde quick-scan Natuurwetgeving (LievenseCSO, 2016a) en de Oplegnotitie Wet natuurbescherming (LievenseCSO, 2016b). In de quick-scan is geconcludeerd dat bepaalde beschermde soorten aanwezig kunnen zijn in het plangebied of anderszins mogelijk schade kunnen ondervinden van de voorgenomen planontwikkeling. Het advies in de quick-scan is om nader onderzoek uit te voeren naar het gebruik van het plangebied voor beschermde flora, vissoorten, vleermuizen en huismus. Met het in werking treden van de Wet natuurbescherming komt de toetsing aan de Flora- en faunawet te vervallen. Op basis van het kader van de Wet natuurbescherming is in de oplegnotitie geconcludeerd dat alleen voor vleermuizen en de huismus nadere onderzoek noodzakelijk is.

Het doel van dit nader onderzoek is vast te stellen of de betreffende ontheffingsplichtige soorten daadwerkelijk voorkomen (met bijbehorende functie(s) in het plangebied) en/of vervolgens de geplande ontwikkelingen strijdig zijn met de soortbescherming van de Wet natuurbescherming. In geval van te verwachten knelpunten tussen de soorten en planontwikkeling, wordt aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn en welke mitigerende (verzachtende maatregelen) en/of compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn. Op basis van dit nader onderzoek kan, indien nodig, een ontheffing worden aangevraagd bij het Ministerie van Economische Zaken.

Indien geen ontheffingsplichtige soorten aangetroffen worden in het plangebied, of als de aanwezige ontheffingsplichtige soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven te allen tijde de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

LievenseCSO Milieu B.V. is door Eerland Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van LievenseCSO Milieu B.V. voor de flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is CSO lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). LievenseCSO Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van de opgestelde quick-scan. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom.

1.5 Leeswijzer

De informatie uit deze rapportage dient als achtergrond voor de effectbeoordeling van de variantenafweging beschreven in de Notitie Variantenafweging Overnachtingsplaatsen Merwedes (Rijkswaterstaat, 2016).

2 Plangebied

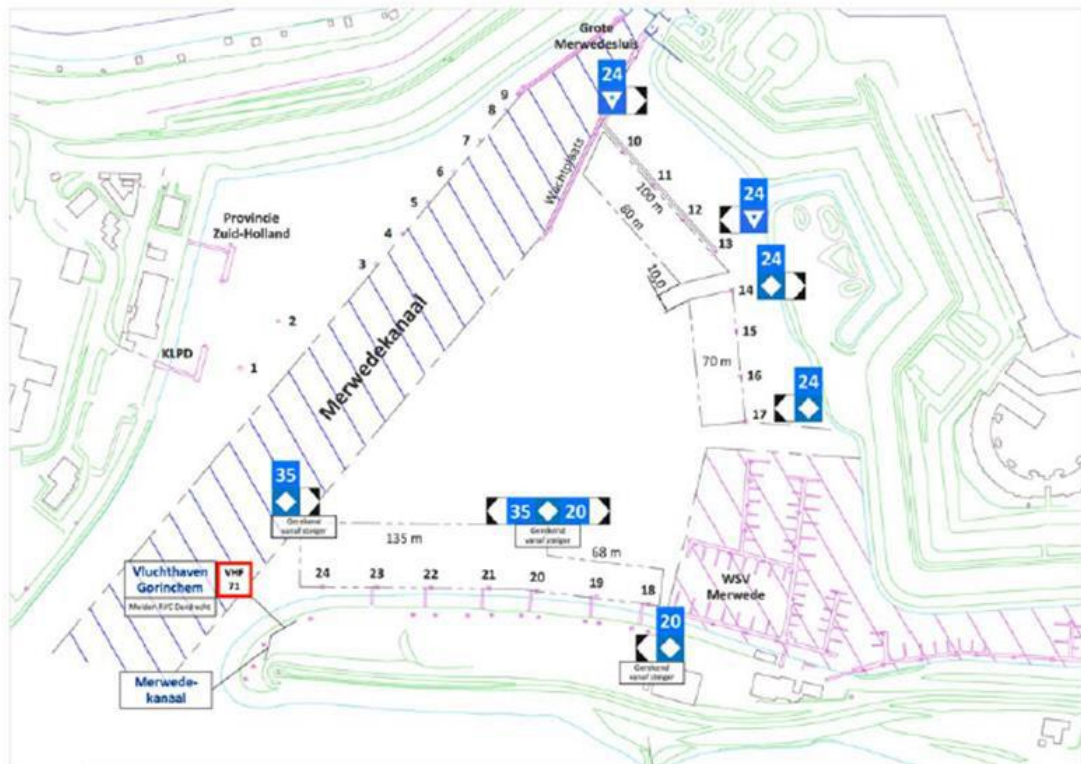
2.1 Huidige situatie

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 3,5 hectare en is gelegen aan de Krinkelwinkel te Gorinchem. Het plangebied ligt in kilometerhok X125 – Y426. Voor de regionale ligging van het plangebied wordt verwezen naar bijlage 2. Het plangebied omvat het westelijke deel van de vluchthaven inclusief de bebouwing op de oever (zie figuur 2 en 3).

Het plangebied bestaat voor een groot deel uit water, wat in open verbinding met de Boven Merwede staat. Het water wordt in het noorden en westen begrensd door een stenige met basaltblokken verharde oever welke deels begroeid is met gras, riet en overige oevervegetatie. Het noordelijke deel van het plangebied omvat de teen van de dijk en bestaat uit intensief beheerd grasland. Het westelijke deel is in gebruik bij provincie Zuid-Holland en de politie en is deels verhard en deels in gebruik als tuin. Een deel ligt braak na de recente sloop van een gebouw. Langs de Krinkelwinkel staan ter hoogte van het terrein bij de aanlegsteiger van de politie vijf oude paardekastanjes. Enkele foto's van het plangebied en directe omgeving zijn opgenomen in bijlage 3.

Figuur 2. Locatie van het plangebied (bron luchtfoto: PDOK.nl)

Figuur 3: Overzicht huidige situatie Vluchthaven Gorinchem (verkeersbesluit Gorinchem bijlage 3)

2.2 Planontwikkeling en geplande ingrepen

2.2.1 Ontwerpoverwegingen

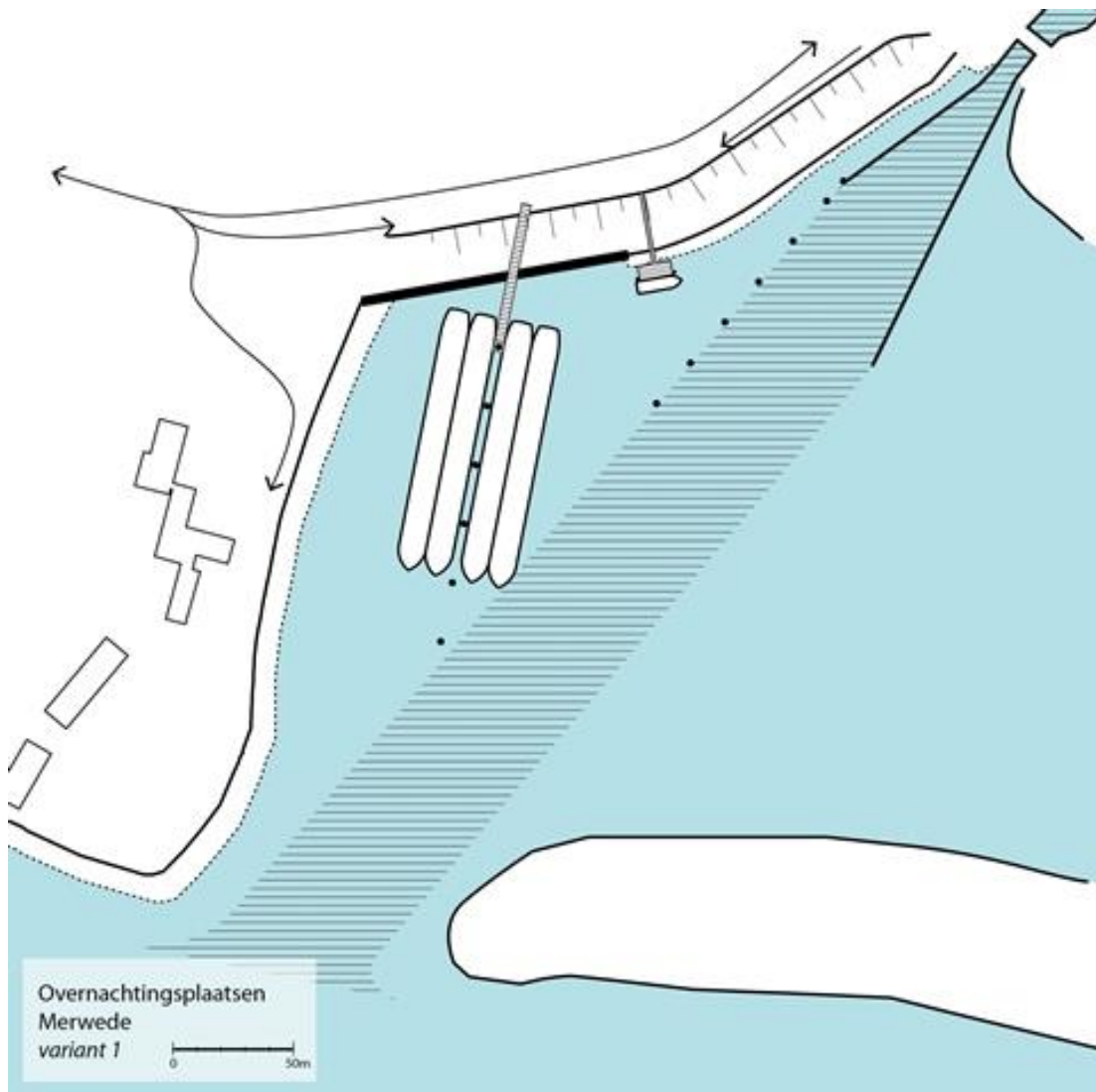
De extra overnachtingsplaatsen zijn voorzien in het noordwestelijke deel van de Vluchthaven van Gorinchem. Deze ruimte is beperkt, waardoor ook het aantal te onderscheidende inrichtingsvarianten beperkt is. Op basis van efficiënt ruimtegebruik en ontwerpafwegingen zijn de volgende drie nautisch veilige varianten ontwikkeld:

- Variant 1: Uitbreiding havenkom (figuur 4);
- Variant 2: Oevertalud Krinkelwinkel (figuur 5);
- Variant 3: Kade Krinkelwinkel (figuur 6).

Voor een uitgebreide omschrijving van de varianten en bijbehorende processen zie Notitie Variantenafweging Overnachtingsplaatsen Merwedes (Rijkswaterstaat, 2016).

2.2.2 Variant 1: Uitbreiding havenkom

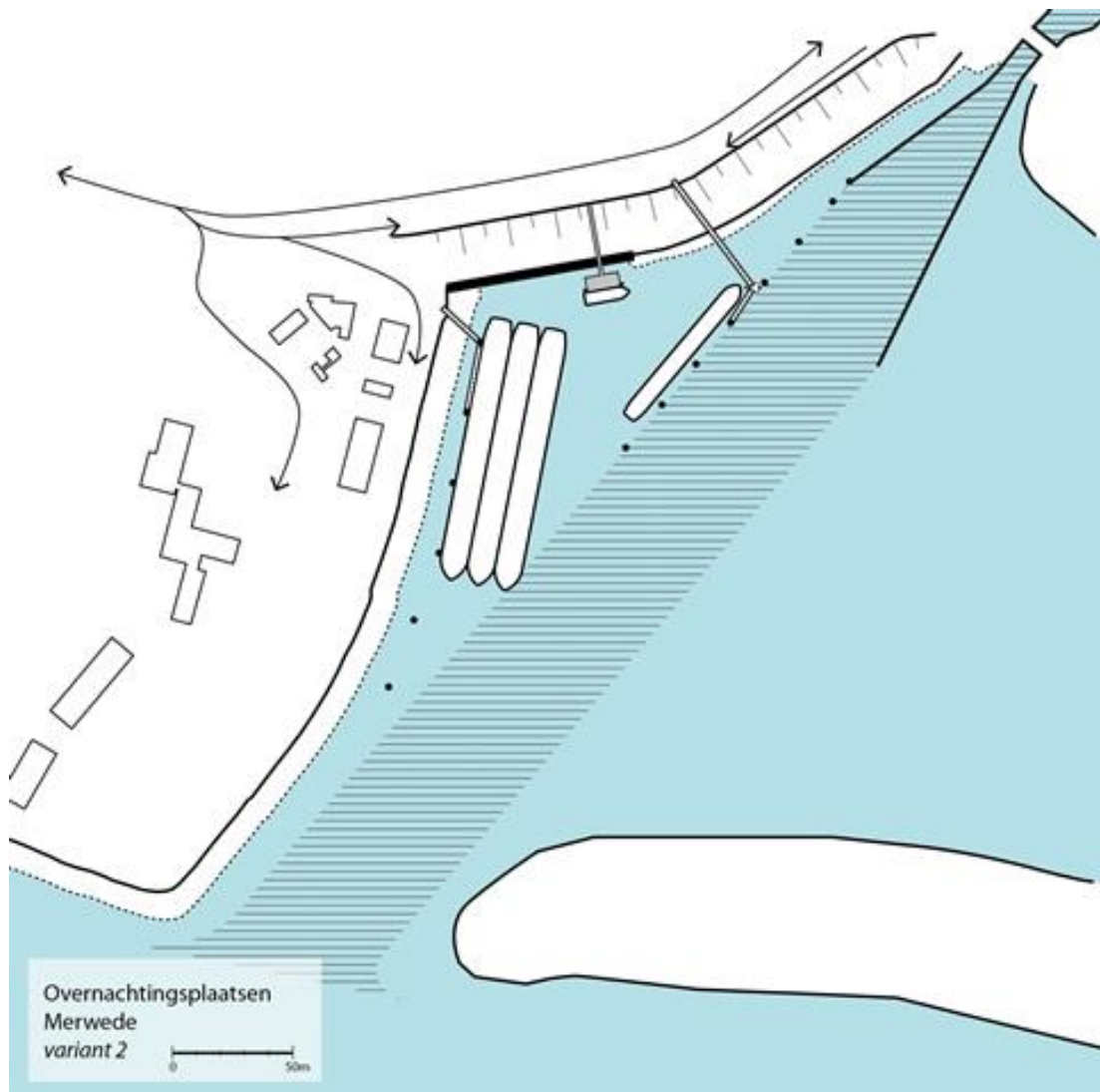
Het uitgangspunt in deze variant is de aanleg van een steiger parallel aan de Krinkelwinkel met afloopvoorziening voor aan weerszijden twee schepen. Om ruimte te maken hiervoor wordt de havenkom aan de westzijde verruimd door het verwijderen van een deel van het terrein aan de Krinkelwinkel. Hier wordt een nieuw oevertalud aangelegd. De totale lengte van de afmeervoorziening is 149 meter, waardoor voldoende lengte is voor de vereiste scheepstypen. Om voldoende ruimte te maken voor de overnachtingsplaatsen is een kade voorzien in de primaire waterkering. De bestaande palen wacht- en opstelplaatsen voor de sluis blijven gehandhaafd. Ten noorden hiervan is een nieuwe afmeervoorziening voor de KLPD voorzien.

Figuur 4. Visualisatie variant 1 (BVR, 2016)

2.2.3 Variant 2: Oevertalud Krinkelwinkel

In deze variant blijft het huidige oevertalud van het bedrijventerrein behouden voor het realiseren van drie overnachttingsplaatsen. In de teen van het oevertalud worden afmeerpalen geplaatst met een afloopvoorziening aan de noordzijde. De totale lengte van de afmeervoorziening is 149 meter, waardoor voldoende lengte is voor de vereiste scheepstypen met lengte 68 – 110 meter en 135 meter. Om voldoende ruimte te maken voor de overnachttingsplaatsen is een kade voorzien aan de noordzijde in een deel van de primaire waterkering. Een vierde ligplaats is gepland aan de noordzijde van de palenrij die in de huidige situatie gebruikt wordt als wacht- en opstelplaats voor de Grote Merwededuis. Deze ligplaats is geschikt voor schepen met een maximale lengte van 67 meter. Om te zorgen dat ook deze ligplaats bereikbaar is, is een tweede afloopvoorziening nodig. Het bestaande talud van de primaire waterkering blijft op deze locatie behouden. Een afmeervoorziening voor de KLPD is voorzien aan de oostzijde langs de nieuw aan te leggen kade in de primaire waterkering.

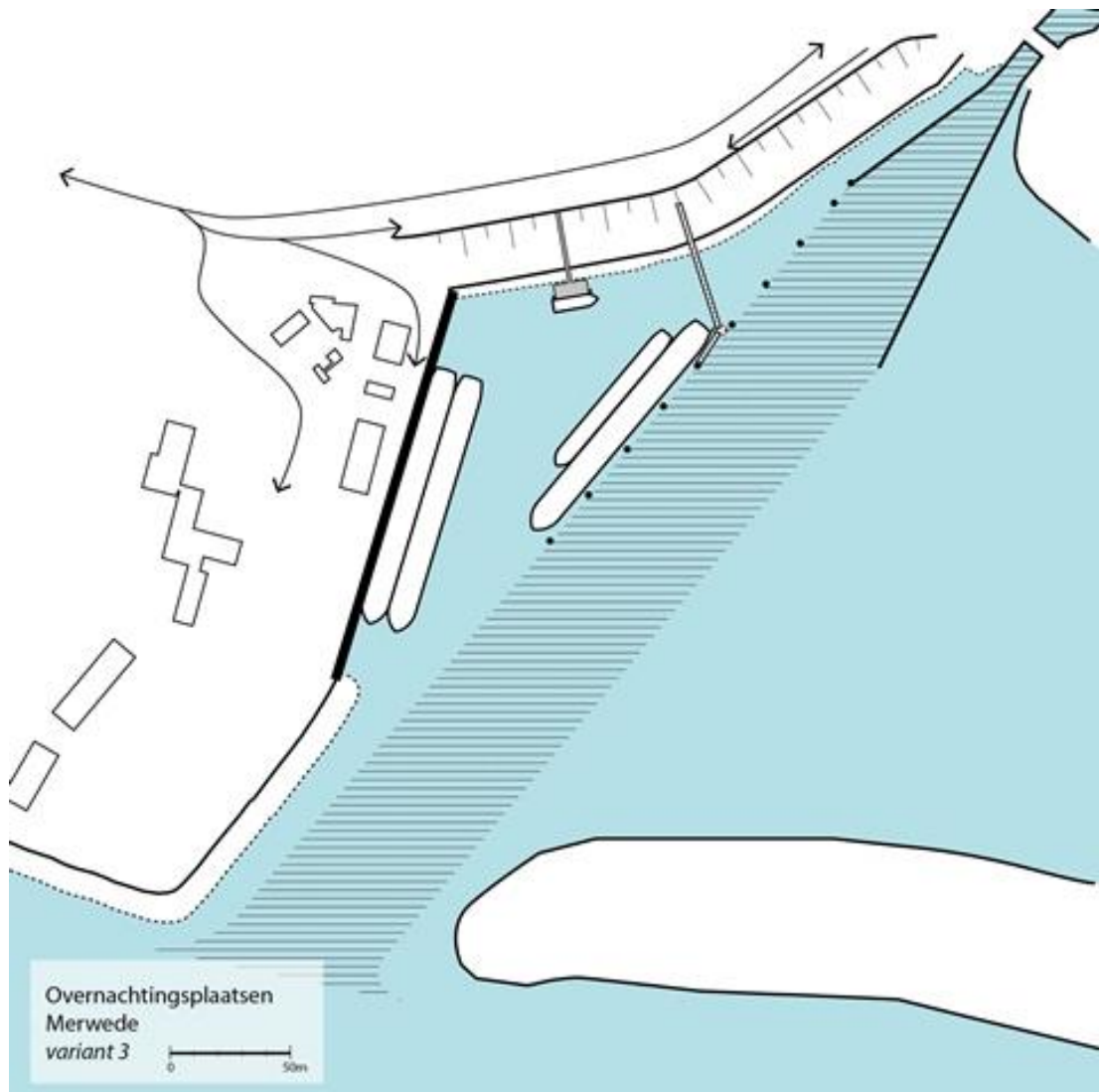

Figuur 5. Visualisatie variant 2 (BVR, 2016)

2.2.4 Variant 3: Kade Krinkelwinkel

Deze variant gaat uit van het vervangen van het huidige oevertalud van het bedrijventerrein door een kade, waardoor ruimte ontstaat voor het realiseren van twee overnachtingsplaatsen. De totale lengte van de kade is 149 meter, waardoor er ruimte is voor schepen met een lengte van maximaal 135 meter. Vanwege de kadeconstructie is geen aparte afloopvoorziening nodig.

De overige twee ligplaatsen zijn voorzien aan de noordzijde van de palenrij die in de huidige situatie gebruikt wordt als wacht- en opstelplaats voor de Grote Merwededuis. Door drie palen bij de plaatsen kan een totale afmeerlengte van 121 meter gerealiseerd worden. Aansluitend op de bestaande palen dient een afloopvoorziening gerealiseerd te worden. De twee ligplaatsen zijn geschikt voor een schip met een lengte tot 67 meter en een schip met een lengte tot 110 meter. Het huidige oevertalud langs de primaire waterkering blijft behouden. Langs het oevertalud is een afmeervoorziening voor de KLPD voorzien.

Figuur 6. Visualisatie variant 3 (BVR, 2016)

3 Onderzoeksopzet en methode

3.1 Afbakening opzet

Het nader onderzoek betreft een soortgerichte inventarisatie naar vleermuizen en huismus. Er is gericht onderzoek gedaan naar aanwijzingen of de betreffende beschermde soorten aanwezig zijn in of nabij het plangebied. Indien deze aanwijzingen zijn aangetroffen, is een inschatting gemaakt van de functie en waarde van het plangebied voor de betreffende soorten. Het nader onderzoek kan gebruikt worden als bijlage bij een eventueel ontheffingsaanvraag.

3.2 Onderzoeksopzet

De basis voor het veldonderzoek is de Quicksan Ecologie (LievensesCSO Milieu B.V. 2016a). In deze quickscan is geconcludeerd dat er een nader onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde planten, vleermuizen, vissen en de huismus nodig is. Met het in werking treden van de Wet natuurbescherming zijn de beschermingsregimes voor beschermde soorten aangepast. Op basis daarvan is in de Oplegnotitie Wet natuurbescherming (LievensesCSO Milieu B.V. 2016b) geconcludeerd dat er alleen nog nader onderzoek nodig is naar de aanwezigheid van beschermde vleermuizen en de huismus. Voor het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd volgens de systematiek van het vleermuisprotocol (Netwerk Groene bureaus, versie 2013). Voor het onderzoek naar huismus is gebruik gemaakt van de soortenstandaard van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO, 2014). Alle veldinventarisaties zijn op geschikte dagen in de juiste periode voor de soorten, zodat de gegevens voldoen aan de geldende normen (zie tabel 1 en 2).

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door mevrouw A. van de Craats MSc. en de heer J. van Mil MSc., beide werkzaam bij LievensesCSO Milieu B.V..

Tabel 1. Overzicht onderzoeksperioden van de mogelijk aanwezige soorten

Strikter beschermde soort	Tabel Ff-wet (2, 3 of vogels)	Status onderzoeksperiode												Totaal # inspecties	Methode/ protocol
		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec		
Vleermuizen	*													5	Vleermuisprotocol NGB
Huisumus	*													2	Soortenstandaard RVO

	suboptimale onderzoeksperiode
	optimale onderzoeksperiode
	niet geschikte onderzoeksperiode

Tabel 2. Data veldbezoeken

Datum (2016)	Tijd	Zon op/onder	Soorten	Temperatuur	Wind	Bewolking/neerslag
14 april	8.55 - 9.30	6.44	Huismus	8-10 °C	Windstil	Half bewolkt en droog
4 mei	10.30 - 12.30	6.04	Huismus	14-16 °C	3 Bft ZZO	Helder en droog
19 mei	21.15 - 23.30	21.34	Vleermuizen	14-16 °C	2-3 Bft WZW	Bewolkt en droog
3 juni	3.10 - 5.28	5.26	Vleermuizen	15 °C	2 Bft NW-N	Bewolkt en droog
12 juli	21.50 - 24.00	21.54	Vleermuizen	14 -16 °C	2 Bft W	Half bewolkt en droog
16 augustus	21.00 - 23.05	21.04	Vleermuizen	18-19 °C	2-3 Bft NO	Helder en droog
9 september	20.10 - 22.18	20.10	Vleermuizen	20-22 °C	4-5 Bft W	Bewolkt en droog

3.3 Methode

3.3.1 Vleermuizen

De onderzoeksopzet voor vleermuizen is afgeleid uit het Protocol Vleermuisonderzoek 2013 van het Netwerk Groene Bureaus, welke is samengevat op www.vleermuisprotocol.nl. In dit protocol wordt per vleermuissoort aangegeven in welke tijd van het jaar het beste kan worden onderzocht.

Conform dit vleermuisprotocol, de gebiedsgrootte en -kenmerken zijn in de periode van 15 mei tot 15 september 2016 vijf veldbezoeken gebracht, waarvan vier in de avond en één in de ochtend. Hierbij heeft tevens een inspectie plaatsgevonden van de te slopen opstallen (zolders en bedrijfsgebouwen) op de aanwezigheid en geschiktheid voor vleermuizen, waarbij ook naar sporen (zoals mest/keutels, insectenresten, en dergelijke) is gekeken. Winterverblijven zijn bij gebouwen met toegankelijke spouwmuren in het algemeen niet eenduidig vast te stellen. Bij aangetoonde vleermuisverblijfplaatsen in de zomer is dit wintergebruik op voorhand aangenomen.

De actuele aanwezigheid en het gebruik van het plangebied door vleermuizen is onderzocht met behulp van detectieapparatuur (Pettersson DX240). Met de DX240 kunnen waargenomen geluiden digitaal worden vastgelegd, hierdoor is analyse van de opgenomen vleermuisgeluiden met behulp van software (zoals Batsound) mogelijk. Tijdens de veldbezoeken is gebruik gemaakt van een GPS en opnameapparatuur (Ediroll, wave recorder), zodat de plaatsbepaling en de geluidswaarnemingen digitaal zijn vastgelegd.

3.3.2 Huismus

Conform de soortenstandaard van de huismus (Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland, 2014) dienen in de periode 1 april tot en met 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd in de ochtend (vanaf 2 uur na zonsopkomst) of in de avond (2 uur voor zonsondergang). Hierbij is gelet op de juiste weersomstandigheden en gekozen voor geluidsluwe momenten. Het onderzoek is gebaseerd op visuele waarnemingen en sporenonderzoek. In het voorliggende onderzoek zijn twee veldbezoeken uitgevoerd (14 april en 4 mei).

4 Resultaten

4.1 Vleermuizen

De verspreidingsgegevens van vleermuizen (NDFF, 2016) geven aan dat in de regio van het plangebied diverse vleermuissoorten voorkomen. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd volgens de Flora- en faunawet (tabel 3-soorten). De in de regio voorkomende vleermuizen zijn: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. Mogelijk zullen deze vleermuizen het plangebied gebruiken als verblijfsgebied, vliegroute en foerageergebied. De bebouwing is door open stootvoegen en kieren toegankelijk voor gebouw-bewonende soorten en geschikt als potentiële verblijfplaats. De paardenkastanjes langs de Krinkelwinkel bieden potentiële verblijfplaatsen voor boom-bewonende soorten door de aanwezigheid van scheuren, loszittende schors of geschikte holtes.

Tijdens het veldonderzoek zijn voornamelijk gewone dwergvleermuizen waargenomen en een enkele keer een rosse vleermuis of ruige dwergvleermuis. De overige vleermuissoorten (waaronder watervleermuis) zijn niet waargenomen, dus het voorkomen hiervan wordt verder uitgesloten.

Ruige dwergvleermuis

Tijdens het veldbezoek in de avond van 8 september is er twee keer een ruige dwergvleermuis gehoord foeragerend boven het water ter hoogte van de trailerhelling. De soort zal sporadisch foerageren in het plangebied. Er zijn op het plangebied geen aanwijzingen die duiden op de aanwezigheid van vliegroutes, kraamkolonies, zomer- of paarverblijfplaatsen voor deze soort.

Rosse vleermuis

Op 19 mei in de avond is twee keer een rosse vleermuis kort gehoord overvliegend boven de Nieuwe Wolpherensedijk ten noorden van het plangebied. Waarschijnlijk wordt de dijk zelf en de bomenrij er op gebruikt als lijnvormig element voor oriëntatie (vliegroute). Er zijn geen aanwijzingen die duiden op de aanwezigheid van kraamkolonies, zomer- of paarverblijfplaatsen voor rosse vleermuizen in het plangebied.

Gewone dwergvleermuis

De waarnemingen betreffen met name foeragerende gewone dwergvleermuizen. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van kraamkolonies, zomer- of paarverblijfplaatsen op het plangebied. Op het plangebied zijn ook geen duidelijke vliegroutes voor deze soort aan te wijzen vanwege het ontbreken van aansluitende lijnvormige elementen. Delen van het plangebied dienen als foerageergebied voor deze soort. Ten oosten van de paardenkastanjes die aan de oostkant van de krinkelwinkel staan zijn meerdere avonden foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Alsmede boven de parkeerplaats en de trailerhelling daarnaast (figuur 7 en 9). Deze delen van het plangebied liggen vaak in de luwte van de krinkelwinkel of de paardenkastanjes. De bomen houden ook het licht van de lantaarnpalen langs de krinkelwinkel tegen waardoor het er 's nachts donker is. Tijdens meerdere avondbezoeken zijn twee of drie exemplaren foeragerend waargenomen net ten zuiden van de Nieuwe Wolpherensedijk ten noorden

het terrein van de Provincie Zuid-Holland en van de Biljartvereniging (figuur 8 en 9). Vaak foerageerde deze exemplaren ook in de tuin van de biljartvereniging. Deze delen van het plangebied zijn vaak wind luw en relatief donker. Een enkele keer is er een gewone dwergvleermuis waargenomen die de Nieuwe Wolpherensedijk overstroomde naar het noorden. Aan de noordzijde van die dijk liggen woonboten in het Kanaal van Steenenhoek waar ook geschikt foerageergebied is.

Concluderend hebben twee delen van het plangebied een functie als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Bij wind uit het zuidwesten tot noorden liggen deze delen van het plangebied in de luwte. In de omgeving is binnen 100 meter ook geschikt foerageergebied aanwezig voor deze soort.

Figuur 7. Foerageergebied boven parkeerplaats

Figuur 8. Foerageergebied ten zuiden de Nieuwe Wolpherensedijk

Figuur 9. Terreingebruik van de gewone dwergvleermuis binnen en naast het plangebied

4.2 Huismus

In de quick-scan is vastgesteld dat de huismus mogelijk gebruik maakt van het plangebied. Tijdens het nader onderzoek is vastgesteld dat er huismussen verblijven in de bebouwing van Krinkelwinkel 7, 9 en 11 (samen één gebouw), net buiten het plangebied (zie figuur 10 en 12).

Op en rond deze bebouwing zijn er in één telling maximaal zes verschillende mannetjes waargenomen welke nest-indicerend gedrag vertoonden (zingen, nestmateriaal in snavel of in nest holte gaan; zie figuur 11). De nesten bevinden zich onder de dakpannen. Op basis hiervan wordt de populatie huismussen geschat op minimaal tien paartjes.

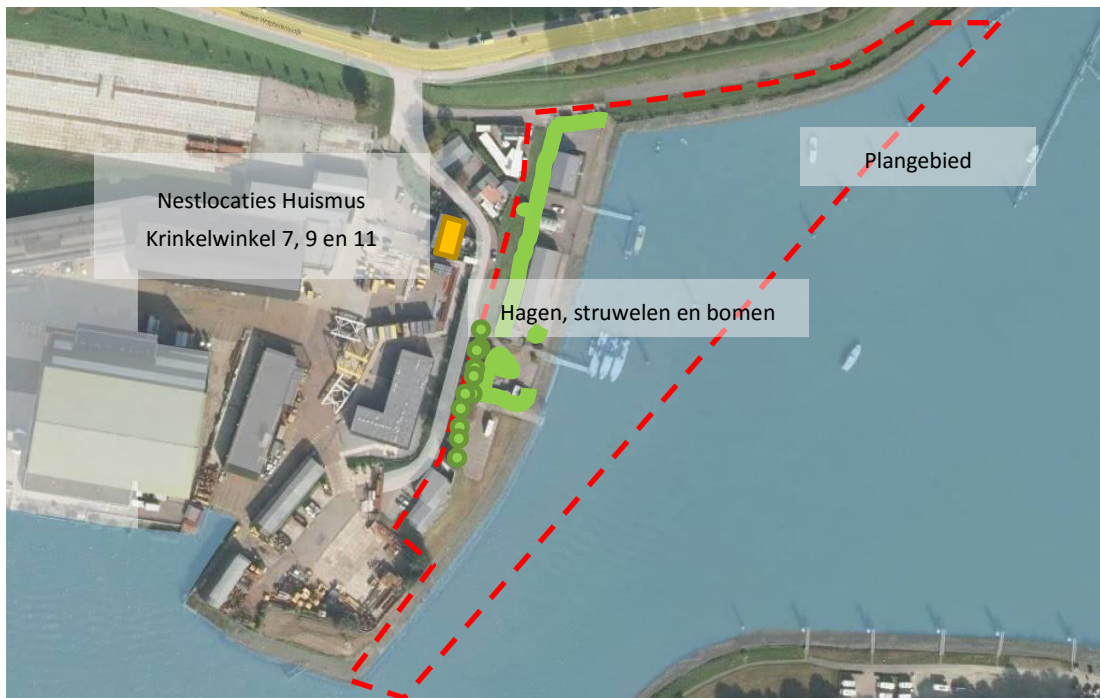
Naast de tuinen van de woningen worden ook de hagen, struwelen en bomen in het plangebied gebruikt als schuilplaats en foerageergebied. De mussen concentreren zich aan de randen van het plangebied én op het terrein nabij de aanlegsteiger van de politie (zie figuur 10 en 12). Met de nabijheid van de Merwede en de vluchthaven is er voldoende (drink) water in en om het plangebied beschikbaar. Ook zijn er de omgeving van de nestlocaties, waaronder in het plangebied, voldoende geschikte plekken aanwezig om een stofbad te nemen. Er zijn géén waarnemingen van nest-indicerende huismussen bij de bebouwing van Krinkelwinkel 21 (gebouw van de politie) en 25 (gebouw van provincie Noord-Holland). Bij nummer 21 is de afwerking van het dak ongeschikt als nestlocatie en bij nummer 25 zijn vogelschroten aanwezig.

Figuur 10. Krinkelwinkel 7, 9 en 11

Figuur 11. Huismus (♂) met nestmateriaal

Figuur 12. Terreingebruik van huismus in, de omgeving van, het plangebied

Figuur 13. Begroeiing van het terrein nabij de aanlegsteiger van de politie

4.3 Overige soorten

Tijdens het veldbezoeken zijn diverse vogelsoorten waargenomen (onder andere houtduif, zwarte kraai, koolmees, vink, groenling, witte kwikstaart, merel, putter heggemus, huismus, gierzwaluw, kauw, fuut, wilde eend en ekster). Tevens is ook het konijn in het plangebied waargenomen. Voor deze soorten geldt de algemene zorgplicht.

Tijdens de veldbezoeken zijn diverse gierzwaluwen waargenomen rondom de woningen aan de Krinkelwinkel (7 t/m 11). Op 4 mei is een gierzwaluw waargenomen welke kortstondig landde op de zuidgevel van Krinkelwinkel 7. Op 12 juli is een invliegende gierzwaluw waargenomen aan de noordgevel van Krinkelwinkel 11. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat naast huismussen ook gierzwaluwen in deze bebouwing buiten het plangebied een vaste rust- en verblijfplaats hebben. De in het plangebied aanwezig bebouwing is ongeschikt vanwege het ontbreken van geschikte nestlocaties.

Er zijn geen waarnemingen van andere strikt beschermde flora- of faunasoorten aangetroffen.

5 Effectbeoordeling, conclusie en aanbevelingen

5.1 Effectbeoordeling

Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn drie soorten waargenomen, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en gewone dwergvleermuis. Het plangebied bevat geen essentiële functies voor de eerste twee soorten. De gewone dwergvleermuis foerageert wel in het plangebied, maar het betreft geen essentieel foerageergebied voor deze soort. In de directe omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Het aanwezige foerageergebied wordt in geen van de drie varianten aangetast.

De kade zal beter verlicht zijn om de veiligheid op de kade ook in het donker te waarborgen. Het is bekend dat gewone dwergvleermuizen ook foerageren onder lantaarnpalen, waardoor eventuele extra verlichting geen negatieve gevolgen heeft voor het foerageergebied van deze soort. Verder komen als gevolg van de ingreep schepen te liggen in het plangebied die ook 's avonds en 's nachts varen met verlichting. Bij het aanleggen is er extra verlichting aanwezig op de boeg. Dit aanlegmoment zal echter niet altijd bij schemer of in het donker plaatsvinden en maar een korte periode duren. Er is daarom geen negatief effect op het (niet essentiële) foerageergebied van de gewone dwergvleermuis en worden geen verboden overtreden. Hierbij wordt geadviseerd om voor de verlichting van het plangebied rekening te houden met vleermuizen (zie paragraaf 5.3).

Huismus

Net buiten het plangebied is een vaste rust- en verblijfplaats van de huismus aanwezig. Deze vogels met jaarrond beschermde nesten maken gebruik van de hagen en struwelen in het plangebied als schuilplaats en foerageergebied.

In variant 2 wordt het leefgebied niet aangetast, er worden geen werkzaamheden op de oever uitgevoerd, een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor deze variant niet nodig.

In varianten 1 en 3 wordt een deel van het leefgebied van (en daarmee de functionaliteit van de nestplaats van) de huismus verstoort waardoor artikel 3.1 lid 2 en lid 4 van de Wet natuurbescherming wordt overtreden. Lid 4 wordt alleen overtreden indien er een wezenlijke invloed op de gunstige staat van instandhouding is (lid 5). Beide varianten hebben in meer of mindere mate een negatief effect op de staat van instandhouding van de lokale populatie. In variant 1 verdwijnt een groot deel van de essentiële onderdelen van het leefgebied van huismus. Variant 3 heeft slechts een klein negatief effect doordat de ingreep op een beperkte oppervlakte wordt uitgevoerd.

In beide varianten kunnen, door het uitvoeren van mitigerende maatregelen, de negatieve effecten worden voorkomen, waardoor geen overtreding aan de orde is. Een ontheffing is dan niet nodig.

5.2 Conclusie

Op basis van dit nader onderzoek wordt geconcludeerd dat variant 2 geen negatieve gevolgen heeft voor beschermde plant- en diersoorten waardoor er geen sprake is van een overtreding van de verboden. De varianten 1 en 3 hebben negatieve effecten op het leefgebied van de strikt beschermde huismus (Artikel 3.1, zie tabel 4). Omdat deze effecten volledig te mitigeren zijn worden er geen verboden overtreden. Met betrekking tot vleermuizen (artikel 3.5) zijn geen aanwijzingen van aanwezigheid binnen het plangebied vastgesteld en/of is geen sprake van overtreding van de verboden van de Wet natuurbescherming. Voor geen van de varianten is een ontheffing nodig.

Tabel 4. Samenvatting van de effecten

Soort(groep)	Variant 1	Variant 2	Variant 3
Vleermuizen	Geen negatief effect	Geen negatief effect	Geen negatief effect
Huisumus	Neutraal effect (na mitigatie) (art. 3.1 lid 2 & lid 4 Wn)	Geen negatief effect	Neutraal effect (na mitigatie) (art. 3.1 lid 2 & lid 4 Wn)
Conclusie Soortenbescherming Wet natuurbescherming	Na mitigatie geen ontheffing nodig	Geen ontheffing nodig	Na mitigatie geen ontheffing nodig

5.3 Zorgplicht

Voor alle aanwezige soorten, ook welke niet beschermd zijn via de Wet natuurbescherming beschermingsregimes, altijd de zorgplicht (artikel 1.11 Wn). In de zorgplicht wordt gesteld dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit betekent dat tijdens de werkzaamheden rekening dient te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van diverse algemene soorten als zwartbekgrondel, egel, bosmuis, veldmuis, huisspitsmuis en gewone pad. Aanwezige dieren dienen de gelegenheid te krijgen om het terrein zelfstandig te verlaten. Indien deze dieren het terrein niet zelfstandig kunnen verlaten dienen deze te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de ingreep. Dergelijke werkzaamheden dienen bij voorkeur niet plaats te vinden tijdens de winterperiode.

Ten aanzien van broedvogels wordt geadviseerd verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen (doorgaans tussen 15 maart en 15 augustus) uit te laten voeren. Wordt er wel in het broedseizoen gewerkt dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden een deskundige op het gebied van vogels te worden ingezet. De deskundige stelt vast of er broedsels aanwezig zijn en zo ja of deze worden verstoord door de toekomstige werkzaamheden.

Voorts wordt geadviseerd met de verlichting (tijdens bouwfase en bij realisatie) rekening te houden met soorten die gevoelig zijn voor licht (bijvoorbeeld vleermuizen). Dit kan door het licht zo veel mogelijk te richten, zo min mogelijk 's nachts te werken en strooilight zo veel mogelijk te beperken.

5.4 Geldigheid onderzoeksgegevens

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag (ministerie van Economische Zaken in deze) hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar strikt beschermde soorten (tabel 3 soorten en vogels):
“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Voor onderzoeken waar alleen soorten van tabel 1 en/of 2 van de Flora- en faunawet aan de orde zijn, mag worden volstaan met een geldigheid van 5 jaar. Waarbij ook geldt dat er in die periode weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden.

Dit is een nader onderzoek naar vleermuizen (artikel 3.5 3-soorten) en de huismus (artikel 3.1 en nestcategorie 2). Gelet op het bovenstaande zijn de gegevens van dit onderzoek maximaal 3 tot 5 jaar geldig, indien het plangebied niet kwalitatief veranderd is of ruimtelijk is aangepast.

Bijlagen

Bijlage 1 Literatuur

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J., Buys, J.C. 2016, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Lievense CSO Milieu B.V. 2016a Quick-scan Natuurwetgeving, Vluchthaven Gorinchem, RZOM1-D-031-v3. Lievense CSO Milieu B.V. Bunnik.

Lievense CSO Milieu B.V. 2016b Oplegnotitie Wet natuurbescherming, Vluchthaven Gorinchem, RZOM1-D-064-v1. Lievense CSO Milieu B.V. Bunnik.

Mostert, K., en J. Willemsen, 1 december 2008. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008, Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.

NDFF, 2016, Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de NDFF, NDFF - quickscanhulp.nl

RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland), 2014, Soortenstandaard huismus (*Passer domesticus*) versie 2.0 december 2014, Rijksdienst voor ondernemend Nederland, Zwolle.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels, 1998 – 2000. Nederlandse Fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

Internetbronnen:

www.natuurloket.nl

www.naturalis.nl

www.soortenregister.nl

www.minlnv.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.quickscanhulp.nl

www.natuurkalender.nl

provinciale en gemeentelijke website

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx

Bijlage 2 Kaart regionale ligging

Bijlage 3 Foto's van het plangebied

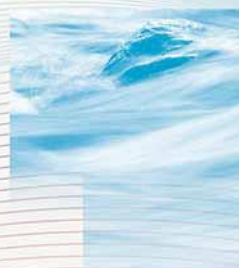

Quickscan Ecologie

Planuitwerking overnachtingsplaatsen Merwedese

Documentcode: RZOM1-D-031-v4

Quickscan Ecologie

Planuitwerking overnachtingsplaatsen Merwedebos

Documentcode: RZOM1-D-031-v4

Opdrachtgever

Rijkswaterstraat West-Nederland Zuid
Postbus 556
3000 AN Rotterdam

Contactpersoon opdrachtgever

Mevrouw C. van der Linden

Contactpersoon LievenseCSO

De heer J. Rijnbeek
T: 088 910 2027
E: JRijnbeek@LievenseCSO.com

Projectcode	RZOM1-D-031
Documentnummer	RZOM1-D-031-v4
Versiedatum	12 december 2016
Status	Definitief

Autorisatie			
Documentnummer	Versiedatum	Status	
RZOM1-D-031-v4	12 december 2016	Definitief	
Opgesteld door:	Functie	Datum	Paraaf
J. van Mil, MSc	Adviseur Flora & Fauna	12.12.2016	
Geverifieerd door:	Functie	Datum	Paraaf
A. van de Craats, MSc	Adviseur Flora & Fauna	12.12.2016	
Akkoord projectleider:	Functie	Datum	Paraaf
J. van Mil, MSc	Adviseur Flora & Fauna	12.12.2016	

LIEVENSECSO MILIEU B.V.

BUNNIK

Postbus 2
3980 CA Bunnik
Regulierenring 6
3981 LB Bunnik

LEEWARDEN

Postbus 422
8901 BE Leeuwarden
Orionweg 28
8938 AH Leeuwarden

DEVENTER

Postbus 2018
7420 AA Deventer
Gotlandstraat 26
7418 AZ Deventer

MAASTRICHT

Postbus 1323
6201 BH Maastricht
Sleperweg 10
6222 NK Maastricht

HOOGVLIET

Postbus 551
3190 AM Rotterdam-Hoogvliet
Hoefsmidstraat 41
3194 AA Rotterdam-Hoogvliet

E-mail: info@LieverseCSO.com
KvK-nummer: 30152124

Website: LieverseCSO.com
BTW-nummer: NL. 8075.03.368.B.01

IBAN: NL63 ABNA 0570208009

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Pagina
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding: Veilig overnachten, veilig varen	1
1.2 Opgave	2
1.3 Doel variantafweging	3
1.4 Quicksan Ecologie	3
2 Plangebied.....	5
2.1 Beschermde natuurgebieden.....	6
2.2 Planontwikkeling en geplande ingrepen	7
2.2.1 Ontwerpoverwegingen.....	7
2.2.2 Variant 1: Uitbreiding havenkom	8
2.2.3 Variant 2: Oevertalud Krinkelwinkel	9
2.2.4 Variant 3: Kade Krinkelwinkel	10
3 Onderzoeksopzet.....	11
3.1 Literatuuronderzoek	11
3.2 Veldbezoek	11
4 Resultaten	13
4.1 Resultaten flora	13
4.2 Resultaten fauna	14
4.2.1 Grondgebonden zoogdieren	14
4.2.2 Vleermuizen	15
4.2.3 Amfibieën en reptielen.....	15
4.2.4 Vissen	15
4.2.5 Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden.....	15
4.2.6 Vogelsoorten	16
5 Conclusie	17
5.1 Flora en fauna	17
5.2 Beschermde natuurgebieden.....	18
5.3 Advies	18

Bijlagen

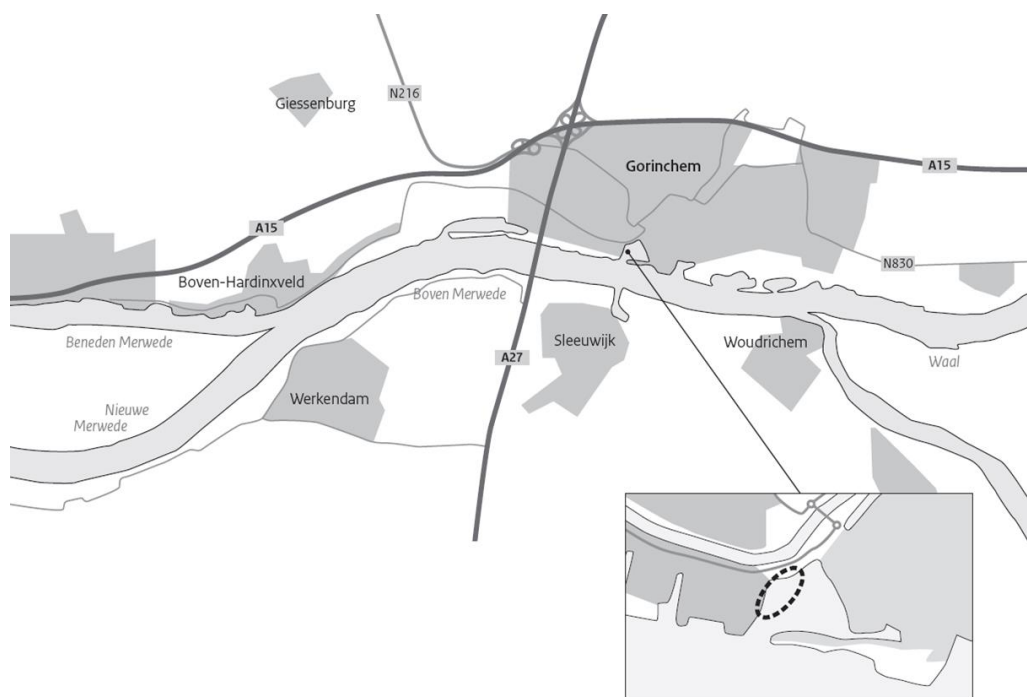
Bijlage 1	Stroomschema
Bijlage 2	Wetgeving
Bijlage 3	Literatuur
Bijlage 4	Kaart regionale ligging
Bijlage 5	Foto's van het plangebied
Bijlage 6	Resultaten literatuuronderzoek

1 Inleiding

1.1 Aanleiding: Veilig overnachten, veilig varen

Rijkswaterstaat onderhoudt als vaarwegbeheerder de hoofdvaarwegen en leidt de scheepvaart in goede banen. Zo kunnen beroeps- en recreatievaart zich vlot en veilig bewegen. De Boven-, Beneden- en Nieuwe Merwede maken onderdeel uit van het hoofdvaarwegennet. Deze transportassen vormen schakels in de voor ons land belangrijke scheepvaartcorridors Rotterdam–Duitsland en Westerschelde-Rijn. De beschikbaarheid van voldoende overnachtingsplaatsen voor de doorgaande binnenvaart langs deze corridors is nodig voor vlot en veilig verkeer over water. Het zorgt ervoor dat binnenschippers zich aan de wettelijk voorgeschreven rusttijden kunnen houden.

In het gebied rond Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Werkendam zijn op dit moment voldoende overnachtingsplaatsen op de rivier (zogenoemde ankerplaatsen) en in havens aanwezig. Echter in verband met het aanvaringsgevaar op de rivier streeft de overheid op termijn naar het opheffen van de ankerplaatsen door deze te vervangen door veiligere overnachtingsplaatsen buiten de vaarweg. De Minister van Infrastructuur en Milieu heeft Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid (WNZ) gevraagd plannen uit te werken voor de realisatie van nieuwe overnachtingsplaatsen ter vervanging van de ankervakken in de Merwedes. Rijkswaterstaat WNZ heeft samen met de gemeente Gorinchem de mogelijkheden onderzocht en gezamenlijk is het plan tot stand gekomen voor de realisatie van vier nieuwe overnachtingsplaatsen in de bestaande vluchthaven van Gorinchem (zie figuur 1).

Figuur 1. Zoekgebied voor de vier overnachtingsplaatsen in de Vluchthaven van Gorinchem (zie zwarte stippellijn in uitsnede).

1.2 Opgave

De Minister van Infrastructuur en Mobiliteit heeft in de voorkeursbeslissing (MIRT2-besluit)¹ besloten om op korte termijn vier extra overnachtingsplaatsen in de noordwesthoek van de Vluchthaven van Gorinchem te realiseren. De gemeenteraad van Gorinchem heeft hiermee ingestemd en eind 2015 is een samenwerkingsovereenkomst tussen beide organisaties gesloten. De herinrichting van de vluchthaven met vier overnachtingsplaatsen voldoet niet aan de regels van het bestemmingsplan “Binnenstad en omgeving”. Gemeente Gorinchem draagt zorg voor de wijziging van het bestemmingsplan.

Om te kunnen voldoen aan de in de Binnenvaartwet voorgeschreven rusttijden dienen voor de Merwedes de overnachtingsplaatsen niet langer dan twee uur varen of op een onderlinge afstand van 30 km uit elkaar te liggen. Uit onderzoek² blijkt een dagelijkse behoefte aan overnachtingsplaatsen rond het splitsingspunt van de Merwedes in de periode 2020- 2030 van 25 plaatsen, waaronder vier plaatsen voor kegelschepen. Op dit moment zijn in de Vluchthaven van Gorinchem zeven overnachtingsplaatsen aanwezig, waaronder twee plaatsen voor kegelschepen, met daarnaast ankergebieden nabij Werkendam en Sleeuwijk.

Het rijk streeft omwille van de scheepvaartveiligheid naar het opheffen van de ankergebieden op de hoofdvaarweg. Ze streeft ernaar om deze ankerplaatsen te vervangen door veiligere overnachtingsplaatsen buiten de vaarweg. Bij een behoefte van 25 plaatsen betekent dit, naast de huidige beschikbare zeven plaatsen een resterende opgave van 18 overnachtingsplaatsen.

In de MIRT2-Verkenningfase³ is onderzocht welke mogelijke locaties buiten de vaarweg geschikt zijn voor de realisatie van overnachtingsplaatsen⁴. Uit de Verkenning is gebleken dat de Vluchthaven van Gorinchem en de Woelse Waard ten oosten van Gorinchem, in combinatie met het anders benutten van gemeentelijke ligplaatsen, de meest geschikte locaties zijn om de overnachtingsplaatsen te realiseren^{5, 6}. Vanwege onvoldoende maatschappelijk en politiek draagvlak voor een overnachtingshaven in de Woelse Waard en het niet ‘anders kunnen benutten’ van bestaande gemeentelijke ligplaatsen heeft het Ministerie van Infrastructuur en Milieu besloten om de realisatie van 18 overnachtingsplaatsen, en daarmee het opheffen van de ankerplaatsen in de Merwedes, over een langere periode te spreiden.

De opgave voor het realiseren van extra overnachtingsplaatsen is voor de korte termijn aangepast van 18 overnachtingsplaatsen op meerdere locaties naar vier overnachtingsplaatsen in de Vluchthaven van Gorinchem. Rijkswaterstaat WNZ besluit in overleg met betrokkenen welke ankerplaatsen na realisatie worden opgeheven. Daarnaast

¹ Brief van de Minister aan de Tweede kamer MIRT project overnachtingsplaatsen Merwedes, 26 april 2016.

² Ligplaatsen Merwedes. Dienst Verkeer en Scheepvaart (DVS), 2008.

³ De MIRT2-Verkenningfase eindigt in het MIRT2-besluit (de voorkeursbeslissing) van de Minister. Hierbij neemt zij een besluit over het nader uitwerken van het project in de planuitwerkingsfase, eventueel, zoals in dit geval, in combinatie met een nader uit te werken locatie. Een van de voorwaarden voor een positief besluit is zicht op financiële middelen.

⁴ Startdocument overnachtingsplaatsen Merwedes. Overzicht planuitwerking overnachtingsplaatsen Merwedes. Rijkswaterstaat, 2013.

⁵ Nota Voorkeursalternatief Overnachtingsplaatsen Merwedes. Beschrijving en effectbeoordeling voorkeursalternatief. Rijkswaterstaat, 2015.

⁶ Alternatievenafweging overnachtingsplaatsen Merwedes. Beschrijving van de alternatieven van de oude opgave. Rijkswaterstaat, 2015.

worden andere mogelijkheden onderzocht om de resterende opgave (18 minus de vier op korte termijn te realiseren overnachtingsplaatsen) in te vullen om zo het beleid ten aanzien van het opheffen van de ankervakken in de vaarweg uit te kunnen voeren.

Voor de indeling van de nieuw te realiseren overnachtingsplaatsen is rekening gehouden met een verdeling naar scheepstype (tabel 1). Van de vier overnachtingsplaatsen dient één plaats minimaal geschikt te zijn voor een schip met een lengte tot maximaal 67 meter. Drie plaatsen dienen geschikt te zijn voor schepen met een lengte van 68-110 meter. Eén van deze nieuw te realiseren overnachtingsplaatsen dient tevens geschikt te zijn voor een schip van 135 meter. In de noordwesthoek van de Vluchthaven is geen ruimte om één van de vier plaatsen geschikt te maken voor koppelverbanden en tweebaks duwstellen.

Tabel 1. Verdeling scheepstypen

Lengte [m]	Breedte [m]	Diepte [m]	Verdeling [%]	Verdeling [Aantal]
< 67	< 8,2	< 2,6	10%	1
68 – 110	8,2 – 11,4	2,7 – 4,0	80%	3
110 – 135	11,4 – 17,6	4,0	10%	*

1.3 Doel variantafweging

Het project Overnachtingsplaatsen Merwedens is onderdeel van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). In dit kader wordt het volgende proces met de 4 beslismomenten doorlopen:

- Beslismoment 1 – Startbeslissing
- Verkenning met beslismoment 2 – Voorkeursbeslissing
- Planuitwerking met beslismoment 3 – Projectbeslissing
- Realisatie met beslismoment 4 – Opleverbeslissing

Het project bevindt zich momenteel in de Planuitwerkingsfase. In deze fase wordt gekeken naar inrichtingsmogelijkheden binnen het voorkeursalternatief. Aangezien de realisatie van vier extra ligplaatsen gevoelig ligt in de omgeving en mogelijke negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden in de nabije omgeving niet zijn uit te sluiten, heeft Rijkswaterstaat in overleg met de gemeente Gorinchem besloten voor een vrijwillige m.e.r.-procedure. De gemeente Gorinchem is verantwoordelijk voor het bestemmingsplan en is daarmee bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure. Op basis van onder andere de effectbeoordeling in het MER wordt een voorkeursvariant voor de inrichting op de locatie gekozen. Deze fase wordt afgerond met een projectbeslissing (MIRT 3-beslissing), de beslissing die de realisatie van het voorgenomen project wettelijk en financieel mogelijk moet maken.

1.4 Quicksan Ecologie

In opdracht van Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid heeft LieveenseCSO Milieu B.V. een quick-scan Natuurwetgeving uitgevoerd voor het plangebied aan de Krinkelwinkel te Gorinchem.

In 2012 is een quickscan natuurwetgeving uitgevoerd in de Vluchthaven van Gorinchem ter behoeve van overnachtingsplaatsen (CSO Adviesbureau, rapport 11K145-044, d.d. 19 december 2012). Het plangebied van de uitgevoerde quickscan betrof de vluchthaven zelf

en ging er van uit dat de ingreep binnen de contouren van de bestaande haven plaatsvonden. Hierbij is niet de westelijke oever met bijbehorende opstallen meegenomen in het plangebied. Daarbij waren de maatregelen ook nog onduidelijk en werd uitgegaan vanerschikking van bestaande ligplaatsen en mogelijk aanleg van extra steigers.

De quick-scan of vooronderzoek is geen soortgerichte inventarisatie, maar de eerste fase in het kader van de procedure van de Flora- en faunawet (zie stroomschema in bijlage 1).

Het doel van de quick-scan is om op basis van een literatuuronderzoek en een veldbezoek een inschatting te maken of:

- beschermde flora- en faunasoorten op het plangebied en directe omgeving voorkomen;
- de planontwikkeling mogelijk effect(en) heeft op de al dan niet aanwezige beschermde flora- en fauna-soorten en daarmee mogelijk strijdig is met de soortbescherming conform de Flora- en faunawet;
- een noodzaak aanwezig is voor het uitvoeren van een nader onderzoek naar de mogelijk voorkomende beschermde flora- en faunasoorten, door een gerichte veldinventarisatie volgens de geldende protocollen;
- de planontwikkeling plaatsvindt in of nabij een beschermd natuurgebied (zoals: Natura 2000-gebied, Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en beschermd Natuurmonument) en/of daarbij sprake is van de noodzaak voor het uitvoeren van een apart onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet en/of de EHS (gebiedsbescherming/externe werking).

Zowel bij mogelijke effecten als bij onvoldoende gegevens over de mogelijke aanwezige beschermde soorten, volgt doorgaans het advies voor het uitvoeren van een nader onderzoek (volledige veldinventarisatie). Op basis van een nader onderzoek kan een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd bij het Ministerie EZ. Voor de procedure/werking van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar het stroomschema in bijlage 1.

Per 1 januari 2017 wordt de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht. De huidige Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet worden in deze wet geïntegreerd. Vanaf deze datum is deze wet het kader voor het project. In de Wet natuurbescherming wordt de provincie primair bevoegd gezag voor bescherming van soorten en natuurgebieden. Voor een aantal ontwikkeling wordt hierop een uitzondering gemaakt en treedt het Ministerie van EZ op als bevoegd gezag. Deze rapportage gaat uit van de actuele wet- en regelgeving. Op dit moment gelden hiervoor de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Met deze wetgeving is bij voorliggend rapportage specifiek rekening gehouden.

LievenseCSO Milieu B.V. is door Eerland Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van LievenseCSO Milieu B.V. voor de flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is LievenseCSO lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). LievenseCSO Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van de opgestelde quick-scan. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom.

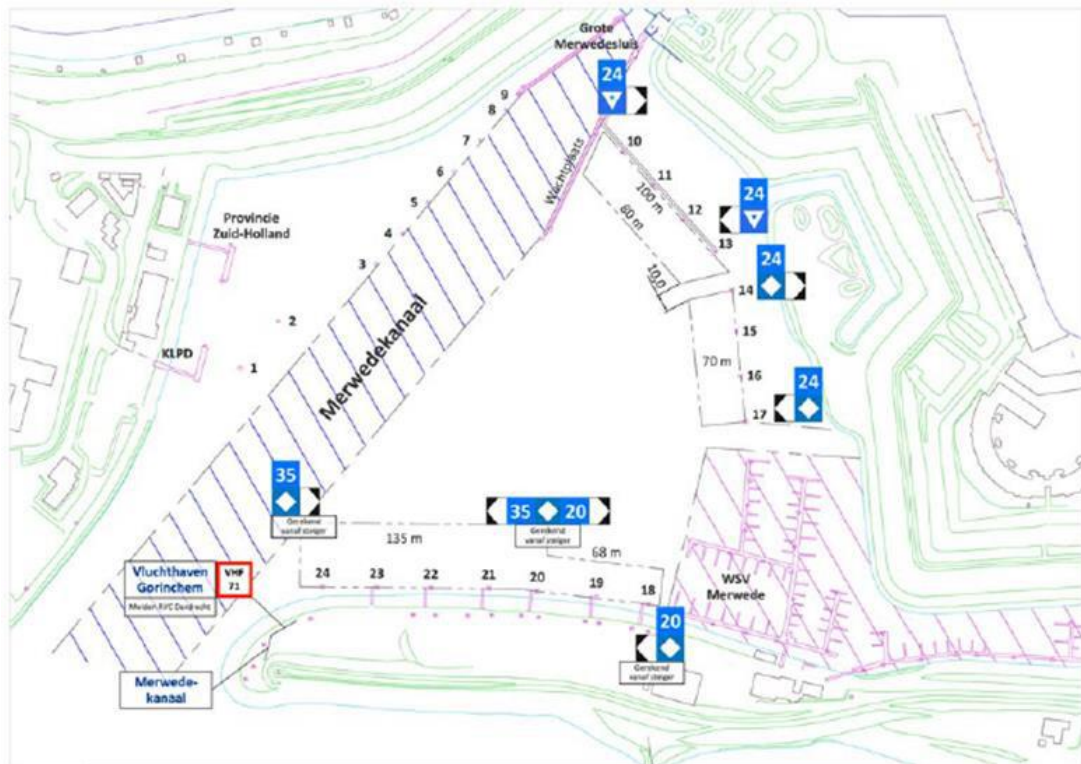
2 Plangebied

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 3,5 hectare en is gelegen aan de Krinkelwinkel te Gorinchem. Het plangebied ligt in kilometerhok X125 – Y426. Voor de regionale ligging van het plangebied wordt verwezen naar bijlage 4. Het plangebied omvat het westelijke deel van de vluchthaven inclusief de bebouwing op de oever (zie figuur 2 en 3).

Figuur 2: Locatie van het plangebied (bron: PDOK.nl)

Het plangebied bestaat voor een groot deel uit water, dat in open verbinding met de Boven Merwede staat. Het water wordt in het noorden en westen begrensd door een stenige met basaltblokken verharde oever welke deels begroeid is met gras, riet en overige oevervegetatie. Het noordelijke deel van het plangebied omvat de teen van de dijk en bestaat uit intensief beheerd grasland. Het westelijke deel is in gebruik bij provincie Zuid-Holland en de politie en is deels verhard en deels in gebruik als tuin. Een deel ligt braak na de recente sloop van een gebouw. Enkele foto's van het plangebied en directe omgeving zijn opgenomen in bijlage 5.

Figuur 3: Overzicht huidige situatie Vluchthaven Gorinchem (verkeersbesluit Gorinchem bijlage 3)

2.1 Beschermde natuurgebieden

Het plangebied zelf heeft geen status in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebied (Vogel- of Habitatrichtlijngebieden), beschermd Natuurmonument) en/of Ecologische Hoofdstructuur (EHS/NNN). Wel zijn dergelijke gebieden aanwezig in de directe omgeving van het plangebied (zie figuur 4). Op circa 2,7 kilometer ten noordoosten ligt het Natura 2000-gebied "Lingegebied & Diefdijk-Zuid" (Habitatrichtlijn), op circa 3,0 kilometer ten oosten ligt het Natura 2000-gebied "Loevenstein, Pompveld & Kornsche Boezem" (Habitatrichtlijn) en op circa 4,9 kilometer ligt het Natura 2000-gebied "Biesbosch": (Vogel- en Habitatrichtlijn). Op een afstand van circa 3,5 kilometer ten noordwesten van het plangebied ligt het beschermde natuurmonument "Niemandshoek". Direct ten zuiden van het plangebied is de EHS/NNN aanwezig. Voor dit gebied geldt het beheertype N02.01 Rivier.

Figuur 4: Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van EHS en/of Natura 2000-gebieden

2.2 Planontwikkeling en geplande ingrepen

2.2.1 Ontwerpoverwegingen

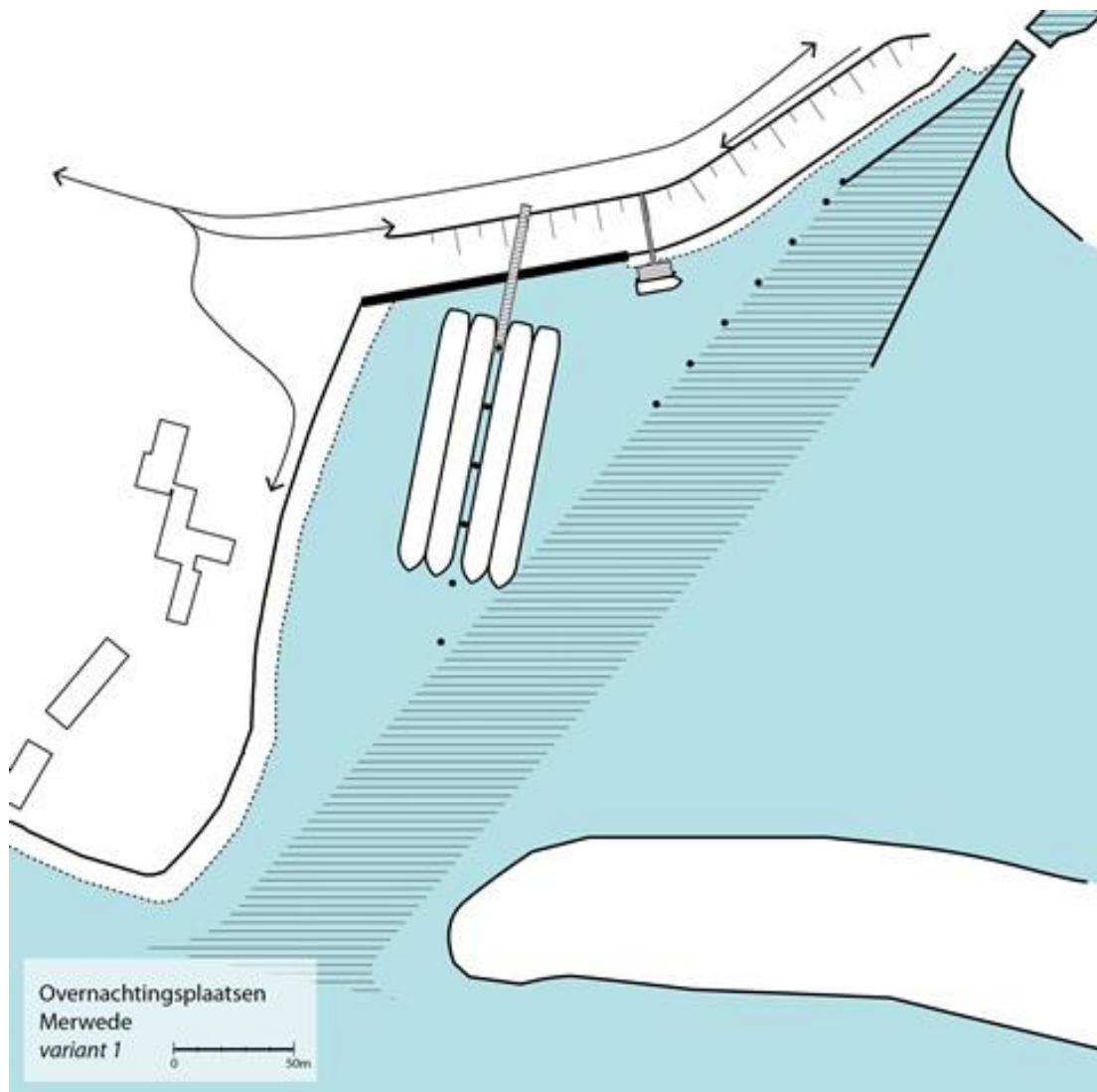
De extra overnachtingsplaatsen zijn voorzien in het noordwestelijke deel van de Vluchthaven van Gorinchem. Deze ruimte is beperkt, waardoor ook het aantal te onderscheidende inrichtingsvarianten beperkt is. Op basis van efficiënt ruimtegebruik en ontwerpafwegingen zijn de volgende 3 nautisch veilige varianten ontwikkeld:

- Variant 1: Uitbreiding havenkom (figuur 5);
- Variant 2: Oevertalud Krinkelwinkel (figuur 6);
- Variant 3: Kade Krinkelwinkel (figuur 7).

Voor een uitgebreide omschrijving van de varianten en bijbehorende processen zie Notitie Variantenafweging Overnachtingsplaatsen Merweddes (Rijkswaterstaat, 2016).

2.2.2 Variant 1: Uitbreiding havenkom

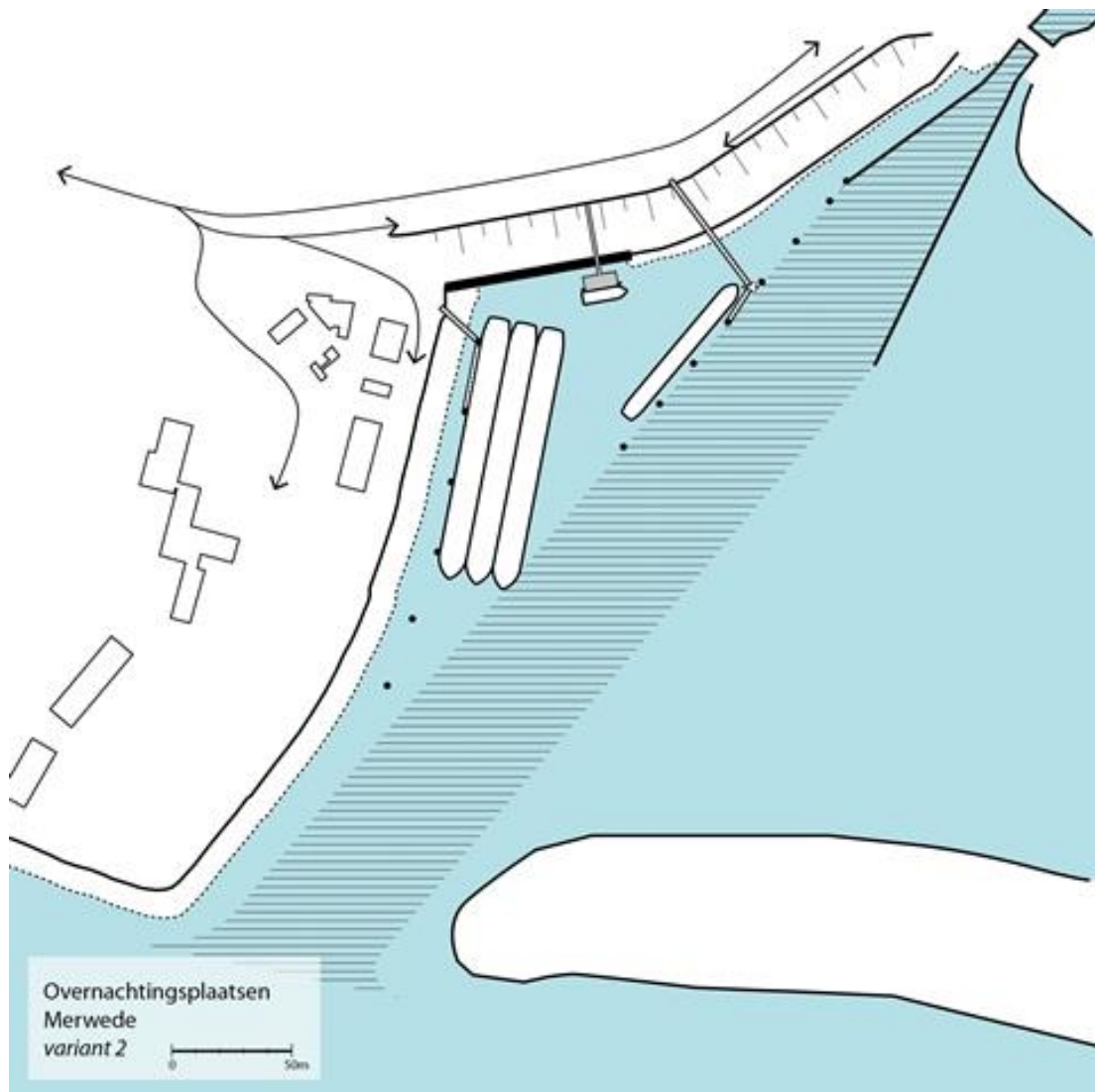
Het uitgangspunt in deze variant is de aanleg van een steiger parallel aan de Krinkelwinkel met afloopvoorziening voor aan weerszijden twee schepen. Om ruimte te maken hiervoor wordt de havenkom aan de westzijde verruimd door het verwijderen van een deel van het terrein aan de Krinkelwinkel. Hier wordt een nieuw oevertalud aangelegd. De totale lengte van de afmeervoorziening is 149 meter, waardoor voldoende lengte is voor de vereiste scheepstypen. Om voldoende ruimte te maken voor de overnachtingsplaatsen is een kade voorzien in de primaire waterkering. De bestaande palen wacht- en opstelplaatsen voor de sluis blijven gehandhaafd. Ten noorden hiervan is een nieuwe afmeervoorziening voor de KLPD voorzien.

Figuur 5: Visualisatie variant 1 (BVR, 2016)

2.2.3 Variant 2: Oevertalud Krinkelwinkel

In deze variant blijft het huidige oevertalud van het bedrijventerrein behouden voor het realiseren van drie overnachtingsplaatsen. In de teen van het oevertalud worden afmeerpalen geplaatst met een afloopvoorziening aan de noordzijde. De totale lengte van de afmeervoorziening is 149 meter, waardoor voldoende lengte is voor de vereiste scheepstypen met lengte 68 – 110 meter en 135 meter. Om voldoende ruimte te maken voor de overnachtingsplaatsen is een kade voorzien aan de noordzijde in een deel van de primaire waterkering. Een vierde ligplaats is gepland aan de noordzijde van de palenrij die in de huidige situatie gebruikt wordt als wacht- en opstelplaats voor de Grote Merwedelus. Deze ligplaats is geschikt voor schepen met een maximale lengte van 67 meter. Om te zorgen dat ook deze ligplaats bereikbaar is, is een tweede afloopvoorziening nodig. Het bestaande talud van de primaire waterkering blijft op deze locatie behouden. Een afmeervoorziening voor de KLPD is voorzien aan de oostzijde langs de nieuw aan te leggen kade in de primaire waterkering.

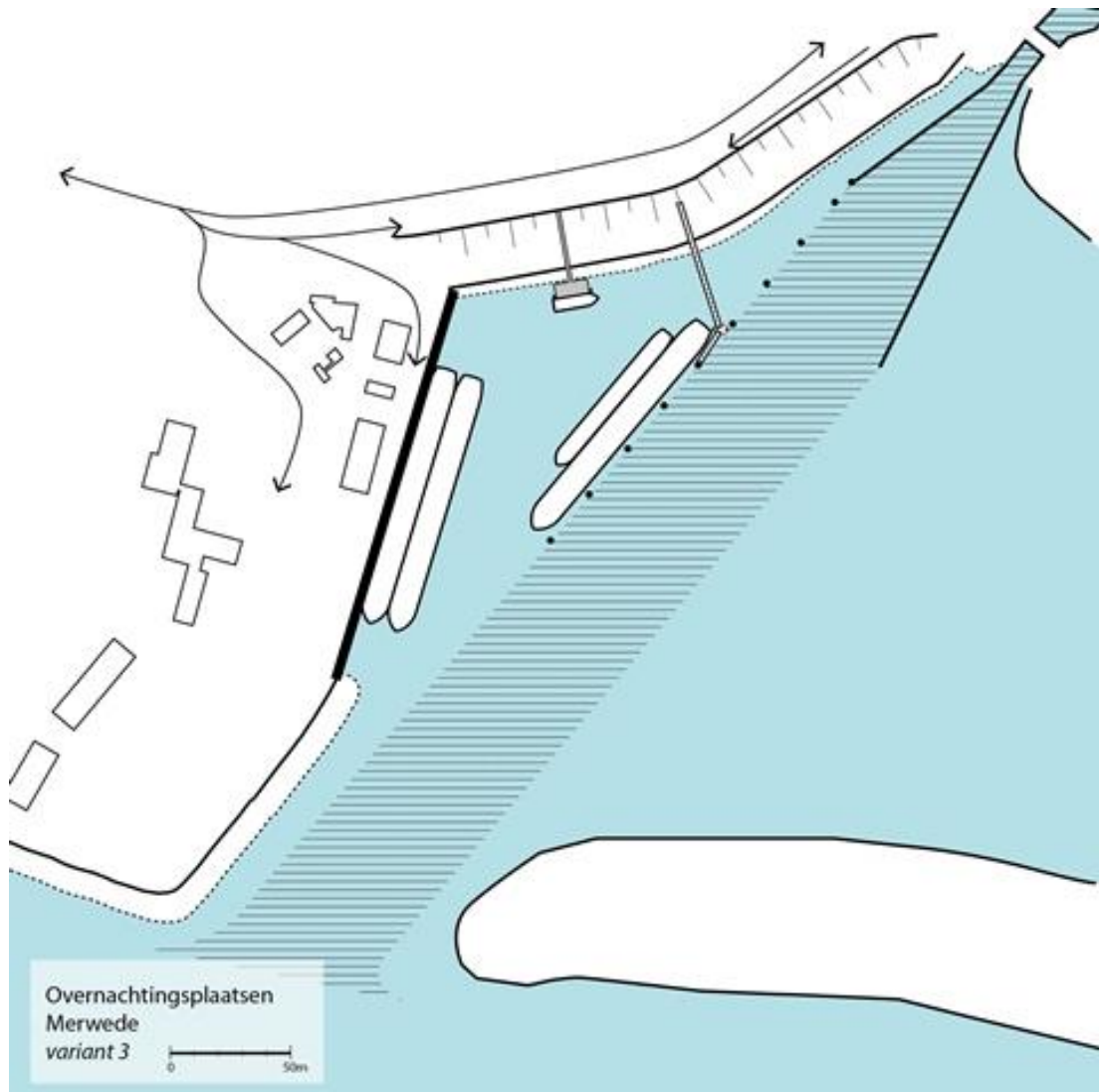

Figuur 6: Visualisatie variant 2 (BVR, 2016)

2.2.4 Variant 3: Kade Krinkelwinkel

Deze variant gaat uit van het vervangen van het huidige oevertalud van het bedrijventerrein door een kade, waardoor ruimte ontstaat voor het realiseren van twee overnachtingsplaatsen. De totale lengte van de kade is 149 meter, waardoor er ruimte is voor schepen met een lengte van maximaal 135 meter. Vanwege de kadeconstructie is geen aparte afloopvoorziening nodig.

De overige twee ligplaatsen zijn voorzien aan de noordzijde van de palenrij die in de huidige situatie gebruikt wordt als wacht- en opstelplaats voor de Grote Merwededuis. Door drie palen bij de plaatsen kan een totale afmeurlengte van 121 meter gerealiseerd worden. Aansluitend op de bestaande palen dient een afloopvoorziening gerealiseerd te worden. De twee ligplaatsen zijn geschikt voor een schip met een lengte tot 67 meter en een schip met een lengte tot 110 meter. Het huidige oevertalud langs de primaire waterkering blijft behouden. Langs het oevertalud is een afmeervoorziening voor de KLPD voorzien.

Figuur 7: Visualisatie variant 3 (BVR, 2016)

3 Onderzoeksopzet

3.1 Literatuuronderzoek

Vooraf is een literatuuronderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde flora- en faunasoorten op het plangebied en directe omgeving. Hierbij is onder meer informatie gebruikt uit landelijke en provinciale verspreidingsatlassen en overige literatuur, internet en indien beschikbaar andere onderzoeken en gegevens (zie bijlage 3). Tevens is gebruikt gemaakt van de informatie van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2016).

3.2 Veldbezoek

Op 29 maart en 14 april 2016 is door LievenseCSO Milieu B.V. een bezoek gebracht aan het plangebied en directe omgeving, waarbij de mogelijke geschiktheid en aanwezigheid ten aanzien van het voorkomen van beschermde flora- en faunasoorten is beoordeeld. Tevens zijn de terreinkenmerken en beheer van het plangebied en directe omgeving meegenomen.

Het veldonderzoek is uitgevoerd door mevrouw A. van de Craats, MSc. en de heer J. van Mil Msc.. Ten tijde van de inspectie op 29 maart was het 8 °C, half bewolkt, matig windig met een enkele bui. Op 14 april was het 8 tot 10 °C, half bewolkt, droog en windstil.

Figuur 8: Overzicht van het plangebied vanaf de Nieuw Wolpherensedijk (29 maart 2016)

Figuur 9: Aanzicht van de Nieuwe Wolpherensedijk vanaf de Krinkelwinkel (14 april 2016)

Figuur 10: Oeverzone ter hoogte van de aanlegsteiger van Provincie Zuid-Holland (14 april 2016)

4 Resultaten

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten. De wet bepaalt dat geen schade aan beschermde planten en dieren mag worden toegebracht, tenzij uitdrukkelijk toestemming is verleend (het “nee, tenzij” beginsel). Daarnaast erkent de wet dat alle dieren van onvervangbare waarde zijn en daarom geldt de zorgplicht (zie bijlage 2). De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en hun leefomgeving. Gesteld wordt dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal (meest zeldzame) planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd zijn. In de praktijk en bij een planontwikkeling zijn bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk. Hiermee heeft de Flora- en faunawet de nodige consequenties voor ruimtelijke ontwikkelingen (zie bijlage 1).

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie beschermingsregimes:

- tabel 1 (algemene soorten);
- tabel 2 (overige soorten);
- tabel 3 (strikt beschermde soorten) en vogels.

Voor tabel 1 soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De algemene zorgplicht (zie bijlage 2) is echter in alle gevallen van toepassing. Van belang voor de quick-scan zijn met name de tabel 2 en 3 soorten en vogels, aangezien deze in principe ontheffingsplichtig zijn. Voor een overzicht van de resultaten van het literatuuronderzoek naar flora- en faunasoorten (tabel 2 en 3 soorten) zie bijlage 6.

4.1 Resultaten flora

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied en directe omgeving geen wettelijk beschermde plantensoorten conform de Flora- en faunawet aangetroffen. In de directe omgeving (NDFF, 2016) zijn diverse strikt beschermde soorten (tabel 2 soorten) waargenomen: daslook, gele helmblom, rietorchis, spindotterbloem, tongvaren, veldsalie, wilde marjolein, klein glaskruid, lange ereprijs, maretak, prachtklokje, rapunzelklokje, ruig klokje, steenbreekvaren, waterdrieblad en zomerklokje. Op basis van de afwezigheid van geschikt habitat wordt het voorkomen van een aantal van deze soorten uitgesloten. Dit betreft de volgende soorten: daslook (bos op relatief natte en kalkhoudende bodem), klein glaskruid (kalkrijke stenige ondergrond), rietorchis (vochtige, matig voedselrijke, zwak zure bodem), wilde marjolein (kalkhoudende bodem), maretak (bomen groeiend op kalkhoudende bodem), prachtklokje (kalkrijke bodem), rapunzelklokje (kalkhoudende bodem), ruig klokje (kalkhoudende bodem) en waterdrieblad (ondiep water met niet stenig substraat).

Op basis van terreinkenmerken (open water, verharde oevers, ruigtes, grasland, struweel) en habitateisen is het voorkomen van de volgende soorten niet uit te sluiten: gele helmblom, spindotterbloem, tongvaren, veldsalie, lange ereprijs, steenbreekvaren en zomerklokje.

Figuur 11: Bomen in het plangebied

Figuur 12: Vegetatie op de zuidelijke oever

4.2 Resultaten fauna

Voor de verschillende soortgroepen zijn de verspreidingsgegevens bestudeerd. Het plangebied beslaat een klein deel van dit uurhok en een deel van de in het uurhok aanwezige diersoorten zullen derhalve niet in het plangebied voorkomen (zie bijlage 6 voor een overzicht van de verzamelde gegevens).

4.2.1 Grondgebonden zoogdieren

De verspreidingsgegevens van grondgebonden zoogdieren (NDFF, 2016) geven aan dat in de regio van het plangebied grondgebonden zoogdieren kunnen worden aangetroffen. De mogelijk voorkomende soorten zijn veelal algemene soorten (tabel 1-soorten), hiervoor geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Van de mogelijk voorkomende soorten zijn bever, das en wild zwijn echter strikter beschermd conform de Flora- en faunawet (tabel 2 en 3-soorten). Het voorkomen van das en wildzwijn wordt uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikt habitat en de ligging van het plangebied. Er zijn geen burchten van das waargenomen.

Er zijn geen sporen van bever waargenomen. Verblijfplaatsen (holen/burchten) worden uitgesloten door de aanwezigheid van de stenige oever én de afwezigheid van houtopstanden. Door deze afwezigheid van houtopstanden wordt ook uitgesloten dat de bever gebruik maakt van het plangebied als foerageergebied.

Ook de aanwezigheid van waterspitsmuis en noordse woelmuis wordt uitgesloten. Er zijn geen recente waarnemingen van deze soorten binnen een afstand van vijf kilometer van het plangebied (NDFF, 2016). Hiernaast biedt het plangebied geen geschikt habitat voor deze soorten. Het leefgebied van waterspitsmuis concentreert zich rond structuurrijke oevers. De noordse woelmuis leeft, in gebieden waar andere woelmuizen voorkomen in vergelijkbare habitat als de waterspitsmuis: natte terreinen, zoals rietland, moeras, zeer extensief gebruikte weilanden, drassige hooilanden, vochtige duinvalleien en periodiek overstromde terreinen (RVO, 2014). Deze habitats zijn in het plangebied niet aanwezig.

4.2.2 Vleermuizen

De verspreidingsgegevens van vleermuizen (NDFF, 2016) geven aan dat in de regio van het plangebied vleermuizen kunnen voorkomen. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd volgens de Flora- en faunawet (tabel 3-soorten). De in de regio voorkomende vleermuizen zijn: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis.

Mogelijk zullen deze vleermuizen het plangebied gebruiken als verblijfsgebied, vliegroute en foerageergebied. Het bebouwing is door open stootvoegen en kieren toegankelijk voor gebouw-bewonende soorten en geschikt als potentiële verblijfplaats. Enkele bomen in het plangebied bieden potentiële verblijfplaatsen voor boom-bewonende soorten door de aanwezigheid van scheuren, loszittende schors of geschikte holtes.

4.2.3 Amfibieën en reptielen

De verspreidingsgegevens van amfibieën en reptielen (NDFF, 2016; RAVON, 2014) geven aan dat in de omgeving van het plangebied diverse amfibieënsoorten en reptielen aanwezig kunnen zijn. De mogelijk voorkomende soorten zijn veelal algemene soorten (tabel 1-soorten) zoals: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en middelste groene kikker, waarvoor een vrijstelling geldt in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Van de mogelijk voorkomende soorten zijn alpenwatersalamander, rugstreeppad, heikikker, kamsalamander en poelkikker echter strikter beschermd conform de Flora- en faunawet (tabel 2 en 3-soorten). Het voorkomen van deze soorten in het plangebied wordt echter uitgesloten door het ontbreken geschikt voortplantings- en/of landhabitat.

4.2.4 Vissen

De verspreidingsgegevens van vissen (NDFF, 2016; RAVON, 2014) geven aan dat in de regio van het plangebied diverse vissoorten kunnen voorkomen. De mogelijk voorkomende soorten zijn veelal algemene soorten (tabel 1 soorten), hiervoor geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Van de mogelijk voorkomende soorten zijn kleine modderkruiper, grote modderkruiper, rivierdonderpad, paling en bittervoorn echter strikter beschermd conform de Flora- en faunawet (tabel 2 en 3 soorten).

Gezien de habitateisen kan het voorkomen van grote modderkruiper worden uitgesloten. De aanwezigheid van kleine modderkruiper, rivierdonderpad, paling en bittervoorn kan niet worden uitgesloten. Mogelijk ondervinden deze soorten schade als gevolg van de werkzaamheden.

4.2.5 Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden

De verspreidingsgegevens van libellen, dagvlinders en overige ongewervelden geven aan dat rouwmantel en rivierrombout als beschermde soorten in de regio van het plangebied voorkomen (NDFF, 2016). Het voorkomen van de rouwmantel wordt uitgesloten vanwege de afwezigheid van geschikt habitat (open bos met wilg). Ook het voorkomen van rivierrombout wordt uitgesloten vanwege de afwezigheid van zandige oevers. De oevers in het plangebied zijn geheel beschoeid met basaltblokken.

4.2.6 Vogelsoorten

Tijdens het veldbezoek zijn diverse vogelsoorten waargenomen (onder andere houtduif, zwarte kraai, koolmees, vink, groenling, witte kwikstaart, merel, heggemus, huismus, kauw en ekster). Het gebied heeft mogelijkheden voor broedvogels (gebouwen, bomen en struiken). Voor weidevogels is het gebied niet geschikt vanwege verstoringen, geringe oppervlakte en intensief beheer.

Figuur 13: Mogelijk verblijfplaats van huismus of Vleermuizen

Figuur 14: Mogelijke habitat van riverdonderpad

Uit de verspreidingsgegevens van het NDFF (2016) blijkt dat in de direct omgeving diverse vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest zijn waargenomen: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw. Er zijn geen nesten aangetroffen van roofvogels (horsten), uilen, ooievaar of roek, welke een bijzondere beschermingsstatus genieten (zie bijlage 2) en waarvan het voorkomen in de nabije omgeving bekend is.

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen van huismus, gierzwaluw en grote gele kwikstaart bekend. Het voorkomen van (nesten van) grote gele kwikstaart kan worden uitgesloten doordat deze soort in de broedtijd sterk gebonden is aan natuurlijke snelstromende beken en rivieren. Ook de aanwezigheid van (nesten van) gierzwaluw wordt voor het plangebied uitgesloten. De bebouwing in het plangebied biedt geen geschikte verblijfplaatsen voor deze soort, vanwege ongeschikte dakafwerking (Krinkelwinkel 21, gebouw van politie) en het ontbreken van openingen in het dak in combinatie met de aanwezigheid van vogelschroten (Krinkelwinkel 25, gebouw van provincie Zuid-Holland). Het kan echter niet worden uitgesloten dat de huismus gebruik maakt van het plangebied. Afhankelijk van de precieze invulling van de werkzaamheden kan deze soort mogelijk schade ondervinden. De aanwezigheid van nesten wordt wel uitgesloten vanwege dezelfde redenen die de gebouwen in het plangebied ongeschikt maken voor nestgelegenheid voor de gierzwaluw.

5 Conclusie

Op basis van het uitgevoerde literatuuronderzoek, de overige verzamelde gegevens en de bevindingen tijdens het veldbezoek wordt op basis van de quick-scan en de planontwikkeling het onderstaande geconcludeerd.

5.1 Flora en fauna

Flora

Binnen het kilometerhok waarin het plangebied is gesitueerd en directe omgeving zijn diverse ontheffingsplichtige plantensoorten (tabel 2 soorten) geregistreerd of aangetroffen. Mogelijke komen enkele van deze soorten ook in het plangebied voor. Nader onderzoek naar het voorkomen van ontheffingsplichtige florasoorten wordt wel noodzakelijk geacht.

Fauna

De zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3 soorten) die volgens het literatuuronderzoek en/of veldbezoek mogelijk ter plaatse van het plangebied voorkomen zijn:

1. vleermuizen;
2. vissen;
3. vogels (huismus).

Ad. 1 Vleermuizen

Het is mogelijk dat het plangebied en directe omgeving gebruikt wordt door vleermuizen als vliegroute, foerageer- en/of verblijfsgebied. De aanwezige bebouwing en bomen op het terrein zijn in potentie het gehele jaar geschikt als verblijfplaats vanwege de aanwezigheid van holten, kieren en gaatjes in de gevels en dergelijke. Het verdwijnen van bomen, open plaatsen en bebouwing zal mogelijk een negatief effect hebben op de aanwezigheid van deze soorten. Een nader onderzoek naar vleermuizen is wel noodzakelijk.

Ad. 2. Vissen

Het plangebied biedt ruimte als verblijfplaats van diverse vissoorten. De stenige oevers van het plangebied zijn het habitat van de rivierdonderpad. Hiernaast kunnen ook kleine modderkruiper, paling en bittervoorn in het plangebied voorkomen. De werkzaamheden kunnen mogelijk een negatief effect hebben op de aanwezigheid van deze soorten. Een nader onderzoek naar vissen is wel noodzakelijk.

Ad. 3 Vogels

Het plangebied biedt mogelijkheden voor broedvogels. Eventueel in gebruik zijnde broedlocaties/nesten van vogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd (ontheffing is niet mogelijk). Voor het broedseizoen (verschilt per soort) wordt in de Flora- en faunawet geen standaardperiode aangehouden, wel kan globaal uitgegaan worden van 15 maart tot en met 15 augustus. Buiten het broedseizoen zijn nesten doorgaans niet beschermd, behalve als het jaarrond beschermde nesten betreft, zoals uilen en huismus.

Tijdens het veldbezoek is de huismus waargenomen. Het verdwijnen van gebouwen en landschapselementen als hagen zal mogelijk een negatief effect hebben op deze soort. Een nadere onderzoek naar huismus is wel noodzakelijk.

Hiernaast heeft het de aanbeveling om tijdens de werkzaamheden de te verwijderen bomen en opstallen te controleren op in gebruik zijnde schuil- en broedplaatsen.

5.2 Beschermde natuurgebieden

Het plangebied zelf heeft geen status in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebied (Vogel- of Habitatrichtlijngebieden), beschermd Natuurmonument) en/of Ecologische Hoofdstructuur (EHS/NNN). Wel zijn dergelijke gebieden aanwezig in de directe omgeving van het plangebied (zie figuur 4). Op circa 2,7 kilometer ten noordoosten ligt het Natura 2000-gebied “Lingegebied & Diefdijk-Zuid” (Habitatrichtlijn) en op circa 3,0 kilometer ten oosten ligt het Natura 2000-gebied “Loevenstein, Pompveld & Kornsche Boezem” (Habitatrichtlijn). Direct ten zuiden van het plangebied is de EHS/NNN aanwezig. Voor dit gebied geldt het beheertype N02.01 Rivier.

De ingreep is dermate beperkt van omvang dat er geen directe negatieve effecten worden verwacht op de beschermde waarden van de nabij gelegen Natura 2000-gebieden of de beschermde waarden van het dichtstbijzijnde EHS/NNN-gebied. Het beleid van de provincie ten aanzien van de EHS kent geen bepalingen ten aanzien van externe werking. Een nader onderzoek in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (nee-tenzij toetsing) is niet nodig. Mogelijk hebben de ingrepen wel indirecte effecten als gevolg van stikstofdepositie. Het project heeft hiervoor de status van prioritair project in de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Ter beoordeling van de effecten worden stikstofdepositie berekeningen uitgevoerd en wordt een passende beoordeling opgesteld.

5.3 Advies

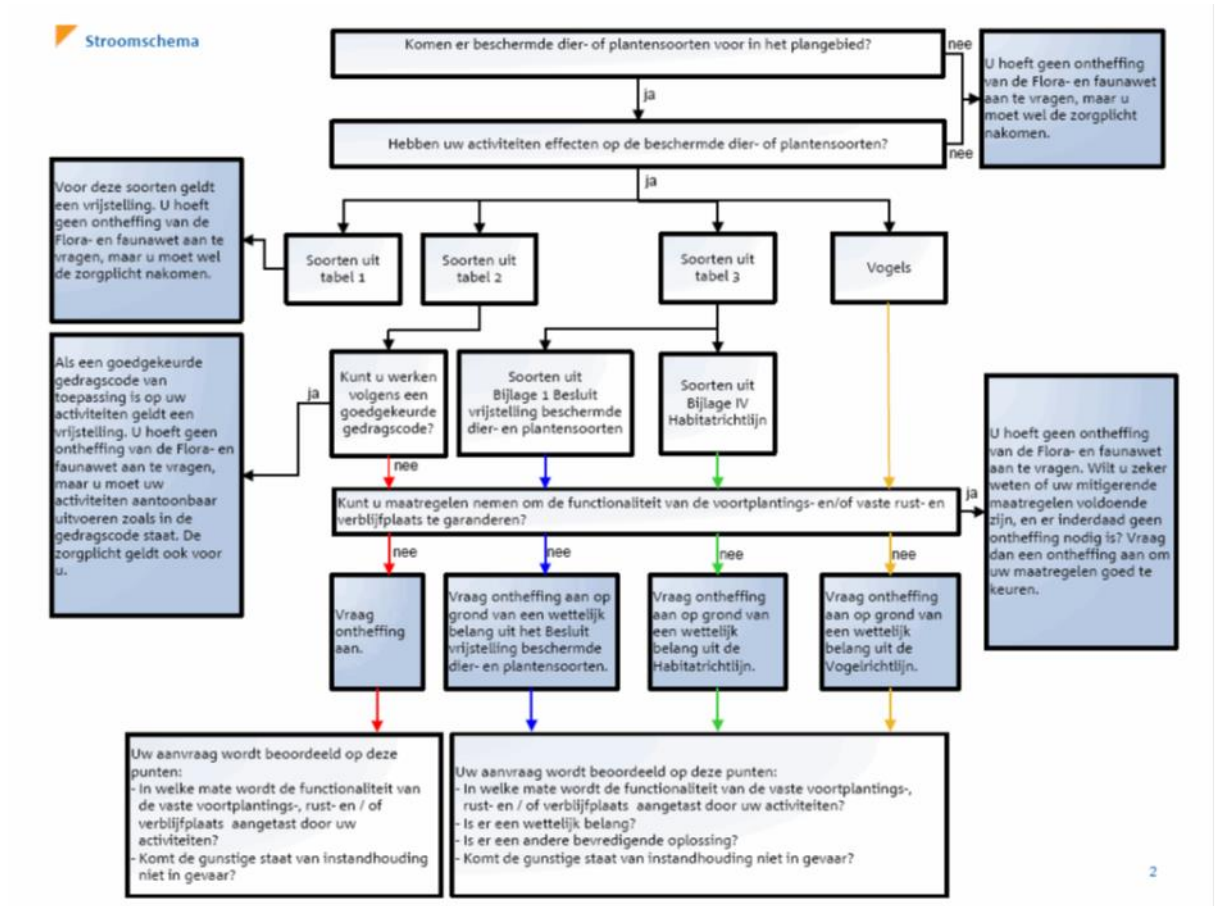
Geadviseerd wordt verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen (doorgaans tussen 15 maart en 15 augustus) uit te laten voeren. Wordt er wel in het broedseizoen gewerkt dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden een deskundige op het gebied van vogels te worden ingezet. De deskundige stelt vast of er broedsels aanwezig zijn en zo ja of deze worden verstoord door de toekomstige werkzaamheden.

Ten aanzien van vleermuizen wordt geadviseerd tijdig met het nader onderzoek te starten. De doorlooptijd hiervan is van mei tot en met oktober. Als hiermee te laat wordt begonnen bestaat het risico dat er nog veldbezoeken nodig zijn mei-juni van het volgende jaar. Voor het nader onderzoek naar beschermde vissoorten wordt aanbevolen om de bemonstering in het voorjaar (april-mei) en/of het najaar (september-november) uit te voeren. Omdat het een haven betreft, welke in verbinding staat met de rivier, wordt onderzoek met behulp van elektrovisserij noodzakelijk geacht. Als uitvoeringsperiode voor het nader onderzoek naar beschermde plantensoorten wordt de periode april-september aangeraden.

Voorts wordt geadviseerd met de verlichting (tijdens bouwfase en bij realisatie) rekening te houden met soorten die gevoelig zijn voor licht (bijvoorbeeld vleermuizen). Dit kan door het licht zo veel mogelijk te richten, zo min mogelijk bij 's nachts te werken en strooilicht zo veel mogelijk te beperken.

Bijlagen

Bijlage 1 Stroomschema

Bijlage 2 Wetgeving

Flora- en faunawet

Ecologische waarden spelen in toenemende mate een rol bij de ruimtelijke planvorming en ingrepen. Zo is per 1 april 2002 de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze wet sluit aan op Europese natuurregelgeving en is gericht op soortbescherming. De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat uit van het “nee, tenzij”- beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen beschermd zijn. Wel zijn uitzonderingen voor zeer algemene soorten als huismuis, bruine rat en zwarte rat. Bovendien zijn een beperkt aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd. In de praktijk betekent dat bepaalde handelingen ten aanzien van flora en fauna slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet kan de nodige consequenties hebben bij ruimtelijke ingrepen/ontwikkeling.

Flora

Met betrekking tot beschermde inheemse planten, in relatie tot hun groeiplaats, is het verboden deze planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Fauna

Ten aanzien van dieren in hun natuurlijke leefomgeving kunnen de bepalingen in de Flora- en faunawet worden samengevat als:

- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten;
- het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- het is verboden eieren van dieren behorende tot beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Het planvormingsproces en de Flora- en faunawet (zie ook bijlage 1)

Genoemde bepalingen zijn niet nieuw, vergelijkbare bepalingen waren reeds opgenomen in de Natuurbeschermingswet en de Vogelwet 1936. Wanneer de initiatiefnemer plannen ontwikkelt voor de uitvoering van ruimtelijke ingrepen of voornemens daartoe, is het raadzaam vooraf te toetsen of de geplande werkzaamheden mogelijk nadelige gevolgen hebben voor de aanwezige flora en fauna in het plangebied en mogelijk directe omgeving.

In beginsel is voor de toetsing de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Tijdens het plannen van de werkzaamheden dienen de volgende zaken duidelijk in beeld gebracht te worden:

- welke beschermde planten- en diersoorten komen in en nabij het plangebied voor?;

- leidt het realiseren van de planontwikkeling tot handelingen die in strijd zijn met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet met betrekking tot flora op hun groeiplaats of fauna in hun natuurlijke leefomgeving?;
- kunnen de voorgenomen werkzaamheden zodanig worden aangepast dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd kunnen worden? en is een ontheffingsaanvraag, om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten (ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet), vereist?

De ontheffing

Voor de planontwikkeling en realisatie kan het nodig zijn om ontheffing aan te vragen in verband met de (voorgenomen) overtreding van de in paragraaf 2.1 van de Flora- en faunawet genoemde verbodsbepalingen.

Per 23 februari 2005 is de regelgeving rondom de ontheffingsaanvraag (artikel 75) gewijzigd. Hierbij worden drie beschermingsregimes onderscheiden, te weten:

Categorie 1: Algemene soorten

Voor de soorten geldt bij onder meer ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, wel geldt de algemene zorgplicht. In deze categorie vallen onder meer algemeen voorkomende zoogdiersoorten zoals mol, konijn, en amfibieën zoals bruine kikker en gewone pad.

Categorie 2: Overige soorten

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze categorie een vrijstelling, mits gewerkt wordt volgens een door het Ministerie LE&I goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector/belangenorganisatie of initiatiefnemer zijn opgesteld en ter goedkeuring aan het bevoegd gezag (Ministerie LE&I) worden voorgelegd. Zonder een gedragscode dient in meeste situaties een ontheffing te worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium: 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. In deze categorie vallen alle vogelsoorten en een kleine groep van minder algemene diersoorten zoals eekhoorn en steenmarter.

Categorie 3 : Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn & Soorten bijlage 1 AMvB

Voor deze soorten dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Ook met een goedgekeurde gedragscode kan geen vrijstelling worden verkregen. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan onderstaande drie criteria:

1. er is sprake van een bij de wet genoemd belang? (dit betreft een limitatieve lijst van andere gespecificeerde belangen);
2. er is geen alternatief aanwezig voor de gewenste ingreep?;
3. er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort?

In deze categorie zijn zeldzame en kwetsbare soorten opgenomen. Dit betreft onder meer alle vleermuissoorten, zeldzame amfibieën en reptielen, een grote groep vlinders en libellen en enkele plantensoorten.

Algemene zorgplicht, artikel 2 Flora- en faunawet:

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor alle (en dus niet alleen beschermde) in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Die zorg houdt in

ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is:

1. dergelijk handelen achterwege te laten, waar dit in redelijkheid kan worden gevegd;
2. danwel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd, om die gevolgen te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Een onderdeel van de Flora- en faunawet is dat de initiatiefnemer invulling moet geven aan de zorgplicht ten aanzien van beschermde planten en dieren. Dit geldt zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als ten aanzien van het ontwerp. Geadviseerd wordt om in het ontwerp rekening te houden met de realisatie van nieuwe biotoop en/of biotopen bijvoorbeeld in de vorm van groenvoorzieningen en waterpartijen. De zorgplicht betekent dat gedurende de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de beschermde soorten om schade aan deze soorten te voorkomen en de effecten erop zoveel mogelijk te beperken. De zorgplicht heeft tevens betrekking op de ontheffingsplicht (artikel 75 van de Flora- en faunawet). Dit houdt onder meer in, dat voor een aantal algemeen in Nederland voorkomende beschermde soorten een vrijstelling op de ontheffingsaanvraag geldt, mits de zorgplicht in acht wordt genomen. Dit betekent dat, ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen, het wel verplicht blijft om bijvoorbeeld het voortplantingsseizoen te ontzien, of vóórdat werkzaamheden starten dieren te verjagen of weg te vangen (en elders uit te zetten) en om te voorkomen dat natuurschade in het kader van artikel 9 tot en met 11 zal ontstaan. Dus ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Een ontheffing hierop is niet mogelijk. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen (dat voor de meeste soorten loopt van maart tot en met juli) uitgevoerd mogen worden. Voor de verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen, belangrijk leef- of foerageergebieden van vogels buiten het broedseizoen kan een ontheffing noodzakelijk zijn. Het betreft hierbij dan over het algemeen: horsten, nesten of kolonieplaatsen die het hele jaar gebruikt worden. Hieronder vallen ook leef- en/of foerageergebieden van zeer plaatsgetrouwe vogelsoorten, zoals uilen.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van gebieden en de hieraan gekoppelde soorten op basis van de van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. De uitvoering van de Habitat- en Vogelrichtlijn moet leiden tot een ecologisch netwerk in de Europese Unie, Natura 2000 genaamd. Zowel de Habitat- als Vogelrichtlijn schrijven het instellen van speciale beschermingszones (SBZ's) voor. De lid-staten die de Vogel- en Habitatrichtlijn uitvoeren moeten de speciale beschermingszones aanmelden, de richtlijnen in nationaal recht omzetten, de gebieden beschermen, de juiste beheersmaatregelen treffen en de ontwikkeling van de kwaliteit van de aangewezen speciale beschermingszones monitoren. Voor de Vogelrichtlijn houdt de aan-melding bij de EU tegelijk ook de aanwijzing van die gebieden in. Bij de Habitatrichtlijn meldt een lidstaat de gebieden aan, die

vervolgens door de EU worden aangewezen. De voorstellen voor aanwijzing van SBZ's door de lidstaten worden wetenschappelijk getoetst door expert-groepen onder voorzitterschap van de EU voor de diverse biogeografische zone's van de Europese Unie. Nederland valt onder de Atlantische regio. De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significant negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd.

De Natuurbeschermingswet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied voor handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking. Op basis van de huidige Natuurbeschermingswet geldt een vergunningplicht voor activiteiten die in en om Natura 2000-gebieden de beschermde natuurwaarden kunnen verstoren. Deze vergunning wordt gebaseerd op een toetsing voordat een planontwikkeling wordt uitgevoerd in of nabij een Natura 2000-gebied. In geval mogelijk sprake is van significante effecten op een Natura 2000-gebied van de voorgenomen activiteit(en) dient, na overleg met bevoegd gezag, als eerste een voortoets te worden uitgevoerd.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De EHS is een Nederlands netwerk van beschermde natuurgebieden, dat in 2018 gereed moet zijn. In de EHS liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 nationale parken, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer.

De Nederlandse EHS moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen. Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling (spelregels EHS) van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien de voorgenomen planontwikkeling met bijbehorende ingreep/ingrepen niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden, tenzij het onderstaande van toepassing is.

Herbegrenzing EHS

De Nota Ruimte noemt twee situaties waarin herbegrenzing van de EHS kan plaatsvinden. De eerste situatie betreft de herbegrenzing om andere dan ecologische redenen. Indien bij een ingreep niet voldaan wordt aan de voorwaarden van het 'nee, tenzij'-regime kan mogelijk deze vorm van herbegrenzen toegepast worden. Herbegrenzing om andere dan ecologische redenen is van toepassing indien provincies met behoud van de oorspronkelijke kwantitatieve en kwalitatieve ambitie de begrenzing van de EHS wensen aan te passen om een (kleinschalige) ruimtelijke ingreep mogelijk te maken. Hiervoor gelden strikte

voorwaarden, zo moet de herbegrenzing leiden tot een versterking van de EHS in het betreffende gebied. Wordt aan deze voorwaarden niet voldaan dan is het plan niet aanvaardbaar in die vorm. De tweede situatie betreft het herbegrenzen van de EHS om ecologische redenen (om de samenhang te verbeteren of de EHS duurzaam in te passen). Herbegrenzen om ecologische redenen is een bevoegdheid van de provincie en dient te gebeuren met behoud van de oorspronkelijke ambitie van de EHS.

EHS-saldobenadering

In die gevallen waarbij het instrument EHS-saldobenadering van toepassing is hoeft het 'nee, tenzij'-afwegingskader niet doorlopen te worden en is ook geen sprake van compensatie, zoals bij ingrepen onder het 'nee, tenzij'-regime.

Harde eis hierbij is wel dat aan alle voorwaarden voor het toepassen van de saldobenadering wordt voldaan. Alleen dan is immers per saldo winst voor de EHS gegarandeerd. Is dit niet het geval dan geldt onverkort het 'nee, tenzij'-regime.

Beoordeling van effecten van een ingreep op de EHS

Voor de beoordeling van de effecten van een ingreep en bij het nader invullen van de begrippen: 'geen netto verlies', 'behoud van ambitie', 'versterking van de EHS' en 'kwaliteitsslag' zijn de volgende aandachtspunten ten aanzien van natuurkwaliteit belangrijk:

- zowel de actuele natuurwaarden als het vastgelegde natuurdoel zijn relevant;
- natuurwaarden worden in de EHS primair afgemeten aan doelsoorten en natuurlijkheid (de kwaliteitscriteria van natuurdoeltypen);
- behoud en ontwikkeling van natuurwaarden zijn afhankelijk van het voldoen aan een reeks van randvoorwaarden (met name bodemgesteldheid, waterkwaliteit, processen in de omgeving, minimumoppervlakte en beheer).
- significant negatieve effecten betreffen zowel natuur- als hun randvoorwaarden;
- lokale ingrepen kunnen (negatieve) effecten hebben op drie schaalniveaus: lokaal, regionaal (kerngebied van de EHS) en landelijk (hele EHS). De vervangbaarheid van natuur hangt af van meerdere ecologische aspecten alsmede relevante nationale beleidsambities.

Boswet

Het doel van de Boswet is het instandhouden van het bosareaal in Nederland, dat wil zeggen: de letterlijke oppervlakte aan bos. De Boswet is van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Boswet' groter dan 1.000 m² en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De Boswet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom Boswet' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m² vallen onder

de Boswet, met uitzondering van eenrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkingspercentage van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, eenrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstsparren en kweekgoed.

Voor het kappen van bos of bomen die onder de Boswet vallen geldt een meldingsplicht. Deze melding moet doorgaans bij de gemeente minimaal één maand en maximaal één jaar voor uitvoering van de kapwerkzaamheden worden gedaan.

Rode Lijst

Op Rode Lijsten staan de soorten die bedreigd zijn in hun voortbestaan. In Nederland zijn voor een beperkt aantal soortgroepen officiële nationale Rode Lijsten verschenen; officieel wil zeggen dat deze in de Staatscourant zijn gepubliceerd. Soorten komen op een Rode Lijst als zij zeldzaam zijn en achteruitgaan. In 2004 zijn alle bestaande Rode lijsten herzien en zijn tezamen met enkele nieuwe Rode lijsten verschenen in een bijlage bij de Staatscourant (LNV, 2004). Alle soorten van de soortgroepen met officiële Rode Lijsten betreffen ongeveer 2% van het totaal aantal dieren en 31% van het totaal aantal planten in Nederland. Bij paddestoelen gaat het daarbij alleen om de macrofungi (hogere fungi, de paddenstoelen en zwammen, die tenminste in staat zijn om zich geslachtelijk voort te planten en waarvan de vruchtlichamen groter dan 1 millimeter zijn).

Van dagvlinders, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en paddestoelen zijn de afgelopen jaren basisrapporten met herziene rode lijsten verschenen. Deze hebben echter nog geen officiële status gekregen. Het opstellen van Rode Lijsten komt voort uit het verdrag van Bern, dat in 1982 door Nederland is geratificeerd. Dit verdrag vraagt bijzondere aandacht voor soorten die met uitsterven worden bedreigd en die kwetsbaar zijn (artikel 1 en 3).

In artikel 7 van de Flora- en faunawet is vastgelegd dat de overheid lijsten opstelt van dieren- en plantensoorten die van nature in Nederland voorkomen en die bedreigd zijn. In de nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' is het opstellen van Rode Lijsten één van de instrumenten voor de soortbescherming. Soorten van een Rode Lijst genieten op basis daarvan nog geen wettelijke bescherming. Wettelijk is wel vastgelegd dat de overheid zich inzet voor de bescherming van deze soorten en dat zij het onderzoek daartoe bevordert. Van provincies, gemeenten en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij hun beleid en beheer rekening houden met de soorten op de Rode Lijsten.

Nesten

De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. U heeft voor deze soorten geen

onthefing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Bijlage 3 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, De Dagvlinders van Nederland, 2006, Odonata, KNNV, Utrecht.

Broekhuizen, S., Hoekstra, N., Laar, V. van, Smeenk, C., Thijssen, J.B.M., 1992, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Klaas-Douwe B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar, e.a., 2002, De Nederlandse Libellen, Odonata, KNNV, Utrecht.

Kranenbarg, J, R.P.J.H. Struijk, E. Broekelkamp, W. Kuijsten, F. Spikmans & P. Frigge, 2008. Verspreidingsonderzoek vissen 2007. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2008-05.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. (red.), 1997 en 2009, Atlas van de Nederlandse vleermuizen, KNNV, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501, Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.

Mostert, K., en J. Willemsen, 1 december 2008. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008, Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.

RAVON, 2014, Ravon no. 59, bijlage, Waarnemingenoverzicht 2014, RAVON, Nijmegen.

RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland), 2014, Soortenstandaard noordse woelmuis (*Microtus oeconomus arenicola*) versie 1.1 maart 2014, Rijksdienst voor ondernemend Nederland, Zwolle.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels, 1998 – 2000. Nederlandse Fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

Spikmans, F, A van Diepenbeek & R. Zollinger 2006. Inhaalslag verspreidingsonderzoek amfibieën en reptielen 2004-2005, Stichting RAVON, Nijmegen, 67 p.

Internetbronnen:

www.natuurloket.nl

www.naturalis.nl

www.soortenregister.nl

www.minlnv.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.quickscanhulp.nl

www.natuurkalender.nl

provinciale en gemeentelijke website

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx

Bijlage 4 Kaart regionale ligging

Bijlage 5 Foto's van het plangebied

Bijlage 6 Resultaten literatuuronderzoek

In onderstaande tabel staat per soort aangegeven op welke afstand de soort van het projectgebied de afgelopen vijf jaar is waargenomen. Hierin zijn alleen de soorten weergegeven van tabel II en III van de Flora- en faunawet en de vogels waarvan LNV op een indicatieve lijst aangeeft dat deze jaarrond beschermde nesten hebben. Meer informatie over de waarnemingen die hiervoor gebruik zijn is te vinden op de site van de NDFF.

Er is hierbij niet geselecteerd op type waarnemingen zoals, bijvoorbeeld enkel broedvogeltellingen voor de vogels. Het resultaat in de tabel geeft een overzicht van alle op het moment van opvragen goedgekeurde actuele waarnemingen, dus ook losse waarnemingen, in de NDFF voor bovengenoemde soorten.

Oplegnotitie Wet natuurbescherming

Project:	Planuitwerking overnachtingsplaatsen Merwedes
Onderwerp:	Wet natuurbescherming
Referentie:	RZOM1-D-064-v2
Datum:	12 december 2016
Auteur:	J. van Mil, MSc.
Geverifieerd door:	A. van de Craats, MSc.
In opdracht van:	Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid

1 Inleiding

In 2016 is voor de Planuitwerking overnachtingsplaatsen Merwedes een Quicksan Ecologie (RZOM1-D-031-v4) uitgevoerd. Het wettelijk kader in deze quickscan wordt gevormd door de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Met het in werking treden van de Wet natuurbescherming op 1 januari 2017 komen deze wetten te vervallen, waardoor de nieuwe wet het kader vormt voor de bescherming van gebieden en soorten in Nederland. Voorliggende oplegnotitie voorziet in de beoordeling van de resultaten van de quickscan aan het kader van de Wet natuurbescherming en de conclusie met betrekking tot het nader onderzoek. Omdat het beleid met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voormalige EHS) geen onderdeel uitmaakt van de Wet natuurbescherming wordt voor dat onderdeel verwezen naar paragraaf 5.2 van de quickscan.

2 Quicksan Ecologie

In de Quicksan Ecologie is op basis van de uitgangspunten van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet een aanbeveling gedaan met betrekking tot nader onderzoek naar de kennisleemtes. Hieronder volgen de conclusies.

Gebiedsbescherming

In de Quicksan Ecologie is bepaald dat de ingreep dermate beperkt is van omvang, dat deze geen directe negatieve gevolgen heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van de omliggende Natura 2000-gebieden. Ook heeft de ingreep geen negatieve effecten op de beschermde waarden van het dichtstbijzijnde NNN-gebied (Natuurnetwerk Nederland). Omdat het plan mogelijk wel indirecte effecten heeft als gevolg van stikstofdepositie, is geconcludeerd dat er een PAS-berekening inclusief passende beoordeling uitgevoerd dient te worden.

Soortenbescherming

In de quickscan is tevens geconcludeerd dat er in het plangebied beschermde soorten aanwezig kunnen zijn of dat deze anderszins mogelijk schade kunnen ondervinden van de voorgenomen planontwikkeling. Het advies is om nader onderzoek uit te voeren naar het gebruik van het plangebied door beschermde plantensoorten (gele helmbloem, spindotterbloem, tongvaren, veldsalie, lange ereprijs, steenbreekvaren en zomerklokje), vissoorten (kleine modderkruiper, rivierdonderpad en bittervoorn), vleermuizen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis) en huismus.

3 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wn) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wn richt zich in basis op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft tevens invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wet natuurbescherming zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wn zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzondere natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen worden hieronder toegelicht.

Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

3.1 Gebiedsbescherming

In de Wn zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wn een vergunningensysteem opgenomen. Hier aan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wn wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en 'bijzondere provinciale landschappen' aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significante negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

3.2 Soortenbescherming

De in de Wn gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. De wet is er op gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

Verbodsbepalingen

De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wn opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1). Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

- lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wet natuurbescherming de volgende verboden opgenomen:

- lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

- lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wet natuurbescherming (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

- lid 1a: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 1b: de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- lid 1c: vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Vrijstellingen

Door middel van de Regeling Natuurbescherming (Ministerie van EZ, 2016) is in de Wn voor projecten aan de hoofdweg en hoofdvaarweg voor een aantal soorten (zie bijlage 5) een vrijstelling van de verboden opgenomen. Het betreffen de algemene zoogdier- en amfibiesoorten welke in de Flora- en faunawet op tabel 1 waren opgenomen. Voor deze soorten is onder andere een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden opgenomen, waarbij ook het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied is vrijgesteld.

4 Effectbeoordeling Wet natuurbescherming

4.1 Gebiedsbescherming

Met uitzondering van de aanpassing van het bevoegd gezag en het vervallen van de bescherming van nationaal beschermde natuurmonumenten verandert er inhoudelijk nauwelijks iets door het in werking treden van de Wet natuurbescherming. Met betrekking tot het project Vluchthaven Gorinchem blijft de conclusie dan ook vrijwel gelijk: De ingreep is dermate beperkt van omvang dat er geen directe negatieve effecten worden verwacht op de beschermde waarden van de nabij gelegen Natura 2000-gebieden. Mogelijk hebben de ingrepen wel indirecte effecten als gevolg van veranderingen in de verhoogde stikstofdepositie. Het project heeft hiervoor de status van prioritair project in de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Ter beoordeling van de effecten worden stikstofdepositie berekeningen uitgevoerd en wordt een passende beoordeling opgesteld.

4.2 Soortenbescherming

In de Quicksan Ecologie (RZOM1-D-031-v4) is op grond van de Flora- en faunawet beoordeeld dat er mogelijk beschermde planten, vissen, vleermuizen en de huismus in en om het plangebied voorkomen. Op basis daarvan is geadviseerd om nader onderzoek uit te voeren naar het gebruik van het plangebied door deze soorten. Met het in werking treden van de Wet natuurbescherming verandert echter het beschermingsregime van deze soorten. In deze oplegnotitie wordt de beoordeling van de gevolgen voor beschermde soorten geactualiseerd aan de hand van de Wn. Het nader onderzoek wordt derhalve alleen uitgevoerd voor soorten welke zijn beschermd onder de Wn en die mogelijk een negatief effect ondervinden van het voornemen. In deze paragraaf wordt per soortgroep de veranderingen en de gevolgen voor de planontwikkeling toegelicht.

Flora

In de quickscan is geadviseerd dat nader onderzoek nodig is voor de soorten: gele helmblom, spindotterbloem, tongvaren, veldsalie, lange ereprijs, steenbreekvaren en zomerklokje. Deze soorten worden in de Wn niet meer als zodanig beschermd. Hiernaast zijn er in de Wn 63 ernstige bedreigde rode lijst soorten toegevoegd (zie bijlage 4), welke eerder niet beschermd waren. Op basis van de habitateisen kunnen enkele van deze soorten in het in het rivierengebied voorkomen. Een nadere analyse van de beschikbare verspreidingsgegevens laat zien dat géén van deze soorten in de omgeving (binnen vijf kilometer) van het plangebied aanwezig zijn^{1,2}. De dichtstbijzijnde waarneming van een beschermde soort betreft de kleine wolfsmelk op een afstand van circa 5,75 kilometer van het plangebied.

¹ NDFF (2016) NDFF verspreidingsatlas 30 november 2016, verspreidingsatlas.nl

² Stichting Natuurinformatie (2016) waarneming.nl 30 november 2016

Naar aanleiding van de mogelijke aanwezigheid van door de Flora- en faunawet beschermde planten heeft in 2016 een veldinventarisatie plaats gevonden. Tijdens dit onderzoek zijn er alleen algemene soorten waaronder braam, diverse grassoorten, grote bereklauw, grote brandnetel, waterzuring, winde, wit vetkruid en zacht vetkruid aangetroffen. Tijdens dit onderzoek zijn ook geen nieuw beschermde plantensoorten waargenomen.

Op basis van de recente verspreiding, de habitateisen en het uitgevoerde veldonderzoek wordt uitgesloten dat er door de Wn beschermde plantensoorten in het plangebied voorkomen, nader onderzoek is niet nodig.

Grondgebonden zoogdieren

De verspreidingsgegevens van grondgebonden zoogdieren (NDFF, 2016) geven aan dat in de regio van het plangebied grondgebonden zoogdieren kunnen worden aangetroffen. De mogelijk voorkomende soorten zijn veelal algemene soorten, waarvoor een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling geldt (Regeling Natuurbescherming, Ministerie van EZ, 2016). In de quickscan is tevens uitgesloten dat de bever, das, noordse woelmuis, waterspitsmuis en wild zwijn in het plangebied aanwezig zijn. Met het in werking treden van de Wn worden hieraan geen beschermde soorten toegevoegd. Nader onderzoek naar beschermde grondgebonden zoogdiersoorten is niet nodig.

Vleermuizen

In de quickscan is geconcludeerd dat diverse vleermuissoorten in de omgeving van het plangebied aanwezig zijn. Deze soorten zullen het plangebied mogelijk gebruiken als verblijfsgebied, vliegroute en/of foerageergebied. Onder de Wn blijven deze vleermuissoorten strikt beschermd als gevolg van de Habitatrichtlijn (bijlage IV). Omdat het voornemen mogelijk een negatief effect kan hebben op de aanwezigheid van deze soorten is een nader onderzoek wel nodig

Amfibieën en reptielen

Voor de mogelijke aanwezige amfibiesoorten (bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en middelste groene kikker) is in de Regeling Natuurbescherming een vrijstelling (Ministerie van EZ, 2016) een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling opgenomen. Voor andere beschermde amfibieën en reptielen is in de quickscan uitgesloten dat deze aanwezig zijn vanwege het ontbreken van geschikt voortplantings- en/of landhabitat. Als gevolg van de Wn worden hier geen soorten aan toegevoegd. Een nader onderzoek is niet nodig.

Vissen

De bescherming van vissoorten (kleine modderkruiper, rivierdonderpad en bittervoorn) waarvoor in de quickscan is beoordeeld dat er nader onderzoek nodig is, komt te vervallen in de Wn. In de quickscan is beoordeeld dat, gezien de habitateisen, het voorkomen van de grote modderkruiper kan worden uitgesloten.

In de Wn zijn twee nieuwe soorten toegevoegd, de beekdonderpad en de kwabaal (zie bijlage 4). De beekdonderpad heeft een zeer beperkt voorkomen in Nederland, namelijk in de Zuid Limburgse beken en mogelijk nog in de Achterhoek. Hierdoor kan de aanwezigheid van de beekdonderpad worden uitgesloten. De kwabaal is een zeer zeldzame vis in Nederland, welke ook in grote rivieren wordt aangetroffen. De soort komt voor in helder stromend water of schone, diepe meren. Naar aanleiding van de mogelijke aanwezigheid van door de Flora- en faunawet beschermde vissoorten heeft in 2016 een veldinventarisatie³ plaats gevonden. Tijdens dit onderzoek zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen. Ook de nieuw beschermde soorten kwabaal en beekdonderpad zijn niet waargenomen. Op basis van de recente verspreiding⁴ en de habitateisen wordt geconcludeerd dat de nieuw beschermde soorten niet in het plangebied voorkomen, een nader onderzoek is niet nodig.

Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden

In de quickscan is geconcludeerd dat er geen nader onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde libellen, dagvlinders of overige ongewervelden nodig is. In de Wn worden 19 vlindersoorten, 9 libellensoorten en 1 haftensoort nieuw beschermd (zie bijlage 4). Omdat de oevertaafel (haft) sinds circa 1900 in Nederland is uitgestorven wordt uitgesloten dat deze soort in het plangebied aanwezig is.

Ook bied het plangebied geen geschikt habitat voor de nieuw beschermde vlindersoorten. Een analyse van recente verspreidingsgegevens^{5,6} laat zien dat deze soorten niet in (de omgeving van) het plangebied aanwezig zijn. Van de negen nieuw beschermde libellensoorten wordt alleen de beekdonderpad soms ook in grote rivieren en kanalen aangetroffen. Uit recente verspreidingsgegevens^{7,8} blijkt dat deze soort niet in de omgeving van het plangebied voorkomt. De aanwezigheid van de andere libellensoorten wordt uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikt habitat.

Op basis van bovenstaande analyse wordt geconcludeerd dat er geen beschermde libellen, dagvlinders of andere ongewervelden in het plangebied voorkomen. Nader onderzoek is niet nodig.

³ Niemeijer B., 2016. Quick scan beschermde vissen Vluchthaven Gorinchem. Toetsing aan de Flora- en faunawet. Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen.

⁴ Stichting Natuurinformatie (2016) waarneming.nl 30 november 2016

⁵ De Vlinderstichting (2016) vlindernet.nl 30 november 2016

⁶ Stichting Natuurinformatie (2016) waarneming.nl 30 november 2016

⁷ De Vlinderstichting (2016) libellennet.nl 30 november 2016

⁸ Stichting Natuurinformatie (2016) waarneming.nl 30 november 2016

Vogels

Met betrekking tot vogels kan niet worden uitgesloten dat de huismus gebruik maakt van het plangebied. Voor de andere soorten is geconcludeerd dat het voornemen geen negatieve gevolgen heeft. In het kader van de Wet natuurbescherming worden er geen nieuwe soorten toegevoegd. Omdat het voornemen mogelijk een negatief effect heeft op deze soort is een nader onderzoek naar huismus wel noodzakelijk.

5 Eindconclusie

Het in werking treden van de Wet natuurbescherming heeft beperkte gevolgen voor het project Vluchthaven Gorinchem. Met betrekking tot het gebiedsbeschermingsdeel zijn er geen gevolgen voor de conclusie in de quickscan. Voor de soortenbescherming wordt geconcludeerd dat door de wijzigingen ten opzichte van de oude wetgeving nader onderzoek naar beschermde planten- of vissoorten niet meer nodig is. De conclusie met betrekking tot de diverse vleermuissoorten en de huismus blijven hetzelfde. Met betrekking tot andere beschermde soorten wordt uitgesloten dat deze in het plangebied voorkomen.

Bijlage 1: Strikt beschermde soorten Wet natuurbescherming

Vogelrichtlijn (artikel 3.1)

Alle vogelsoorten (ca. 700)

Habitatrichtlijn, bijlage IV toepassing (artikel 3.5)

(inclusief Verdrag van Bern, Bijlagen I en II voor zover van toepassing)

Landzoogdieren	(vervolg zeezoogdieren)	(vervolg vlinders)
Bever	Hille (Butskop)	Moerparelmoervlinder
Hamster	Kleine zwaardwalvis	Monarchvlinder
Hazelmuis	Narwal	(Pijlstaart)
Lynx	Noordse vinvis	Pimpernelblauwtje
Noordse woelmuis	Orca	Teunisbloempijlstaart
Otter	Potvis	Tijmblauwtje
Wolf	Spitsdolfijn van Gray	Zilverstreephoobeestje
Wilde kat	Tuimelaar	
	Walrus	Libellen
Vleermuizen	Witflankdolfijn	Bronslibel
Bechtsteins vleermuis	Witsnuitdolfijn	Gaffellibel
Bosvleermuis	Witte dolfijn	Gevlekte witsnuitlibel
Brandts vleermuis		Groene glazenmaker
Franjestaart	Amfibieën	Mercuurwaterjuffer
Gewone baardvleermuis	Boomkikker	Noordse winterjuffer
Gewone dwergvleermuis	Geelbuikvuurpad	Oostelijke witsnuitlibel
Gewone grootoorvleermuis	Heikikker	Rivierrombout
Grijze grootoorvleermuis	Kamsalamander	Sierlijke witsnuitlibel
Grote hoefijzerneus	Knoflookpad	
Grote rosse vleermuis	Poelkikker	Kevers
Ingekorven vleermuis	Rugstreeppad	Brede geelrandwaterroofkever
Kleine dwergvleermuis	Vroedmeesterpad	Gestreepte waterroofkever
Kleine hoefijzerneus		Heldenbok
Laatvlieger	Reptielen	Juchtleerkever
Meervleermuis	Gladde slang	Vermiljoenkever
Mopsvleermuis	Muurhagedis	
Noordse vleermuis	Zandhagedis	Overigen
Rosse vleermuis	Dikkopschildpad	Bataafse stroommossel
Ruige dwergvleermuis	Kemps' zeeschildpad	Platte schijfhoren
Tweekleurige vleermuis	Lederschildpad	
Vale vleermuis	Soepschildpad	Planten, varens en mossen
Watervleermuis		Drijvende waterweegbree
	Vissen	Geel schorpioenmos
Zeezoogdieren	Houting	Groenknolorchis
Bruinvis	Steur	Kleine vlotvaren
Bultrug		Kruipend moerasscherm
Dwergpotvis	Haften	Liggende raket
Dwergvinvis	Oeveraas	Tonghaarmuts
Gestreepte dolfijn		Zomerschroeforchis
Gewone dolfijn	Vlinders	
Gewone spitsdolfijn	Apollovlinder	
Gewone vinvis	Boszandoog	
Griend	Donker pimpernelblauwtje	
Grijze dolfijn	Grote vuurvlinder	

Bijlage 2: Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10)

Onderdeel A: Fauna	(vervolg vissen)	(vervolg flora)
	Kwabaal	Geelgroene wespenorchis
Landzoogdieren		Geplooid vrouwenmantel
Aardmuis	Vlinders	Getande veldsla
Boommarter	Aardbeivlinder	Gevlekt zonneroosje
Bosmuis	Bosparemoervlinder	Glad biggenkruid
Bunzing	Bruin dikkopje	Gladde zegge
Damhert	Bruine eikenpage	Groene nachtorchis
Das	Donker Pimpernelblauwtje	Groensteel
Dwergmuis	Duinparemoervlinder	Groot spiegelklokje
Dwergspitsmuis	Gentiaanblauwtje	Grote bosaardbij
Edelhert	Grote paremoervlinder	Grote leeuwenklauw
Eekhoorn	Grote vos	Honingorchis
Egel	Grote vuurvlinder	Kalkboterbloem
Eikelmuis	Grote weerschijnvlinder	Kalketrip
Gewone bosspitsmuis	Iepenpage	Karthuizeranjer
Grote bosmuis	Kleine heivlinder	Karwijselie
Haas	Kleine ijsvogelvlinder	Kleine ereprijs
Hermelijn	Kommavlinder	Kleine schorseneer
Huisspitsmuis	Pimpernelblauwtje	Kleine wolfsmelk
Konijn	Sleedoornpage	Kluwenklokje
Molmuis	Spiegeldikkopje	Knollathyrus
Ondergrondse woelmuis	Veenbesblauwtje	Knolspirea
Ree	Veenbesparemoervlinder	Korensla
Rosse woelmuis	Veenhooibeestje	Kranskarwij
Steenmarter	Veldparemoervlinder	Kruiptijm
Tweekleurige bosspitsmuis	Zilveren maan	Lange zonnedaauw
Veldmuis		Liggende ereprijs
Vos	Libellen	Moerasgamander
Waterspitsmuis	Beekrombout	Muurbloem
Wezel	Bosbeekjuffer	Naakte lathyrus
Wildzwijn	Donkere waterjuffer	Naaldenkervel
Woelrat	Gevlekte glanslibel	Pijlscheefkelk
	Gewone bronlibel	Roggelelie
Zeezoogdieren	Hoogveenglanslibel	Rood peperboompje
Gewone zeehond	Kempense heidelibel	Rozenkransje
Grijze zeehond	Speerwaterjuffer	Ruw pazelzaad
		Scherpkruid
Amfibieën	Kevers	Schubvaren
Alpenwatersalamander	Vliegend hert	Schubzegge
Bruine kikker		Smalle raai
Gewone pad	Onderdeel B: Flora	Spits havikskruid
Kleine watersalamander	Akkerboterbloem	Steenbraam
Meerkikker	Akkerdoornzaad	Stijve wolfsmelk
Middelste groene kikker	Akkerogentroost	Stofzaad
Vinpootsalamander	Beklierde ogentroost	Tengere distel
Vuursalamander	Berggamander	Tengere veldmuur
	Bergnachtorchis	Trosgamander
Reptielen	Blaasvaren	Veenbloembies
Adder	Blauw guichelheil	Vliegenorchis
Hazelworm	Bokkenorchis	Vroege ereprijs
Levendbarende hagedis	Bosboterbloem	Wilde averuit
Ringslang	Bosdravik	Wilde riddespoor
	Brave hendrik	Wilde weit
Vissen	Brede wolfsmelk	Wolfskers
Beekdonderpad	Breed wollegras	Zandwolfsmelk
Beekprik	Bruinrode wespenorchis	Zinkviooltje
Elrits	Dennenorchis	Zweedse kornoelje
Europese rivierkreeft	Dreps	
Gestippelde alver	Echte gamander	
Grote modderkruiper	Franjegentiaan	

Bijlage 3: Soorten alleen nog beschermd op grond van de zorgplicht

Planten, varens en mossen	(vervolg planten)	Zoetwatervissen
Aangebrande orchis	Stijf hardgras	Bittervoorn
Aapjesorchis	Tongvaren	Kleine modderkruiper
Aardaker	Valkruid	Rivierdonderpad (<i>na splitsing rivierdonderpad, alleen beekdonderpad beschermd</i>)
Akkerklokje	Veenmosorchis	
Beenbreek	Veldgentiaan	
Bergklokje	Veldsalie	
Bijenorchis	Vleeskleurige orchis	Zoetwatervissen
Blauwe zeedistel	Vogelnestje	Adderzeenaald
Bleekbosvogeltje	Voorjaarsadonis	Baillon's lipvis
Bosorchis	Wantsenorchis	Blauwe haai
Brede orchis	Waterdrieblad	Blauwkeeltje
Brede wespenorchis	Weideklokje	Blonde rog
Breed klokje	Welriekende nachtorchis	Bokvis
Daslook	Wilde gagel	Botervis
Dotterbloem (<i>incl Spindotterbloem</i>)	Wilde herfsttijloos	Braam
Duitse gentiaan	Wilde kievitsbloem	Brakwatergrondel
Gele helmbloem	Wilde marjolein	Dikkopje
Gevlekte orchis	Wit bosvogeltje	Dikrugtong
Gewone vogelmelk	Witte muggenorchis	Doornhaai (<i>opgenomen in visserijwet</i>)
Grasklokje	Zomeradonis	Druiedradige meun
Groot zee gras	Zomerklokje	Dwergbolk
Grote kaardenbol	Zwanebloem	Dwergbot
Grote keverorchis	Zwartsteel	Engelse poon
Grote muggenorchis		Evervis
Gulden sleutelbloem	Landzoogdieren	Franse tong
Harlekijn	Mol	Gaffelmakreel
Herfstschroeforchis		Gehoornde slijmvis
Hondskruid	Zeezoogdieren	Gemarmerde sidderrog
Jeneverbes	Klapmuts	Gestreepte lipvis
Klein glaskruid	Ringelrob	Gestreepte poon
Kleine keverorchis	Zadelrob	Gevlekte gladde haai
Kleine maagdenpalm		Gevlekte griet
Kleine zonnedaauw	Vlinders	Gestreepte bokvis
Klokjesgentiaan	Dwergblauwtje	Gevlekte lipvis
Knikkende vogelmelk	Dwergdikkopje	Gevlekte pitvis
Koningsvaren	Groot geaderd witje	Giebel (<i>opgenomen in visserijwet</i>)
Koraalwortel	Grote ijsvogelvlinder	Glasgrondel
Kruisbladgentiaan	Heideblauwtje	Golfrog
Lange ereprijs	Kalkgraslanddikkopje	Goudharder
Mannetjesorchis	Keizersmantel	Groene zeedonderpad
Maretak	Klaverblauwtje	Groenlandse haai
Moeraswespenorchis	Purperstreepparelmoervlinder	Grote koornaarvis
Parnassia	Rode vuurvlinder	Grote zeenaald
Poppenorchis	Rouwmantel	Haringhaai (<i>opgenomen in visserijwet</i>)
Prachtklokje	Tweekleurig hooibeestje	Harnasmannetje
Purperorchis	Vals heideblauwtje	Hondshaai
Rapunzelklokje	Woudparelmoervlinder	Ijslandse bandvis
Rechte driehoekvaren	Zilvervlek	Kathai
Rietorchis		Kleine zilversmelt
Ronde zonnedaauw	Mieren	Kleine pieterman
Rood bosvogeltje	Behaarde rode bosmier	Kleine roodbaars
Ruig klokje	Kale rode bosmier	Kleine slakdolf
Slanke gentiaan	Stronkmier	Kleine wormzeenaald
Slanke sleutelbloem	Zwartrugbosmier	Kleine zeenaald
Soldaatje		Kleinoogrog
Spaanse ruiter	Slakken	Kleurige grondel
Steenanjer	Wijngaardslak	Kliplipvis
Steenbreekvaren		Koekoeksrog
Stengelloze sleutelbloem		Kristalgrondel
Stengelomvattend havikskruid		Lichtend sproutje

(vervolg zoutwatervissen)	(vervolg zoutwatervissen)	(vervolg zoutwatervissen)
Lozano's grondel	Rode zeebrasem	Trompetterzeenaald
Maanvis	Schorpioengrondel	Vierdradige meun
Makreelgeep	Schurftvis	Vorskwab
Murray's zeedonderpad	Sidderrog	Zee-engel
Noorse grondel	Slakdolf	Zeepaardje
Noorse meun	Slijmprik	Zeestekelbaars
Ombervis	Slijmvis	Zuignapvis
Paganelgrondel	Snipvis	Zwaardvis
Parelviss	Spaanse makreel	Zwarte grondel
Pitvis	Spaanse zeebrasem	Zwart haai
Rasterpitvis	Sterrog	zwarte vis
Reuzenhaai	Trekkervis	zwartooglipvis

Bijlage 4: Nieuwe beschermde soorten

Vissen	Haften	(vervolg planten)
Beekdonderpad (<i>na splitsing rivierdonderpad, alleen beekdonderpad beschermd</i>)	Oeveraas	Liggende raket
	Planten, varens en mossen	Moerasgamander
Kwabaal	Akkerboterbloem	Naakte lathyrus
	Akkerdoornzaad	Naaldenkervel
Vlinders	Akkerogentroost	Roggelelie
Aardbeivlinder	Beklierde ogentroost	Rood peperboompje
Bosparelmoevlinder	Berggamander	Rozenkransje
Bruine eikenpage	Blauw guichelheil	Ruw parelzaad
Donker Pimpernelblauwtje (<i>naast HRIV nu ook nationaal beschermd</i>)	Bosboterbloem	Scherpkruid
	Bosdravik	Schubzegge
Duinparelmoevlinder	Brave hendrik	Smalle raai
Gentiaanblauwtje	Brede wolfsmelk	Spits havikskruid
Grote parelmoevlinder	Breed wollegras	Steenbraam
Grote vos	Dreps	Stijve wolfsmelk
Grote vuurvlinder (<i>naast HRIV nu ook nationaal beschermd</i>)	Echte gamander	Stofzaad
	Geel schorpioenmos	Tengere distel
Grote weerschijnvlinder	Geplooid vrouwenmantel	Tengere veldmuur
Kleine heivlinder	Getande veldsla	Tonghaarmuts
Kleine IJsvogelvlinder	Gevlekt zonneroosje	Trosgamander
Kommavvlinder	Glad biggenkruid	Veenbloembies
Monarchvlinder	Gladde zegge	Vroege ereprijs
Pimpernelblauwtje (<i>naast HRIV nu ook nationaal beschermd</i>)	Groot spiegelklokje	Wilde averuit
	Grote bosaardbij	Wilde ridderspoor
Sleedoornpage	Grote leeuwenklauw	Wilde weit
Spiegeldikkopje	Kalkboterbloem	Wolfskers
Veenbesblauwtje	Kalketrip	Zandwolfsmelk
Zilveren maan	Karhuizeranjer	Zweedse kornoelje
	Karwijselie	
Libellen	Kleine ereprijs	
Beekrombout	Kleine schorseneer	
Bosbeekjuffer	Kleine vlotvaren	
Donkere waterjuffer	Kleine wolfsmelk	
Gevlekte glanslibel	Knollathyrus	
Gewone bronlibel	Knolspirea	
Hoogveenglanslibel	Korensla	
Kempense heidelibel	Kranskarwij	
Mercuurwaterjuffer	Kruiptijm	
Speerwaterjuffer	Liggende ereprijs	

Bijlage 5: Soorten met een vrijstelling (Regeling Natuurbescherming)

Zoogdieren		Amfibieën
Aardmuis	Huisspitsmuis	Bruine kikker
Bosmuis	Konijn	Gewone pad
Bunzing	Ondergrondse woelmuis	Kleine watersalamander
Dwergmuis	Ree	Meerkikker
Dwergspitsmuis	Rosse woelmuis	Middelste groenekikker
Egel	Tweekleurige bosspitsmuis	
Gewone bosspitsmuis	Veldmuis	
Haas	Vos	
Hermelijn	Wezel	
	Woelrat	